

Агар кимдир, маънавият масаласи — бу фақат Маънавият маркази ёки тегишли вазирлик ва идораларнинг иши, деб ўйласа, хато қилади. Буларнинг барчаси олдимизда турган энг асосий, энг муҳим вазифалардан биридир.

Шавкат МИРЗИЁЕВ

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

2021-yil
20-yanvar
chorshanba
№ 3 (1219)

Gazeta 1996-yil dekabrda chiqqan boshlagan * www.uzhurriyat.uz * @ gazhurriyat@mail.ru * t.me/hurriyatuz * Hurriyat gazetasi

ТИББИЁТ

УЧИНЧИ РЕНЕССАНС САРИ ЯНА БИР ҚАДАМ

Эришаётган ҳар бир ютуғимизда, амалга ошираётган эзгу ишларимизда, албатта, соғлиқни сақлаш ходимларининг ўз ўрни, мавқеи бор. Бу эса ҳозирги пандемия даврида янада яққолроқ кўзга ташланди, десак хато бўлмайди.

Шу боис, мамлакатимизда аҳолига тиббий хизмат кўрсатишнинг тўлиқ ва мукамал тизимини яратиш, юртдошларимиз тиббиёт марказлари ва шифохоналарда хоржга чиқмасдан даволанишлари учун керакли барча ша-роитларни муҳайё қилиш бугунги кунда бош мақсадга айланмоқда.

Бундан ташқари, юртимизда Россия, АҚШ, Германия, Ҳиндистон, Туркия каби қатор хорижий давлатларнинг инвесторлари иштирокида кўп тармоқли замонавий шифохоналар ташкил этилди. Чекка ҳудудларда фаолият олиб бораётган қишлоқ врачлик пунктлари ва қишлоқ оилавий поликлиникаларида аёллар маслаҳатхона-лари, қизлар саломатлиги хоналари, тез тиббий ёрдам шахобчалари ва ижтимоий дорихоналар ташкил этил-моқда.

2-6

ЖАМИЯТ ҲАЁТИНИНГ ТАНАСИ ИҚТИСОДИЁТ БЎЛСА, УНИНГ ЖОНИ ВА РУҲИ МАЪНАВИЯТДИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 19 январь куни маънавий-маърифий ишлар тизимини тубдан такомиллаштириш, бу борада давлат ва жамоат ташкилотларининг ҳамкорлигини кучайтириш масалалари бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Жаҳон тарихига назар солсак, ҳар бир халқ аввало, маънавий бирлашуви, миллий ғояси билан юксалган. Бугун янги ҳаёт қуриш, ривожланган давлатлар қаторига чиқиш йўлидан бораётган мамлакатимизда ҳам миллий ғоя масаласи жуда муҳим аҳамиятга эга.

Сўнги йилларда бу борада қатор қарорлар қабул қилинди. Республика Маънавият ва маърифат кенгаши раиси Президент экани белгилаб қўйилди. Кенгашнинг худудий бўлимларига масъуллик ҳокимлар зиммасига юклатилди. Бу ўзгариш маънавий-маърифий ишларни давлатимиз сиёсатида янада юксак ўринга кўтарди.

— Агар жамият ҳаётининг танаси иқтисодиёт бўлса, унинг жони ва руҳи маънавиятдир, — деди Шавкат Мирзиёев йиғилишда. — Биз янги Ўзбекистонни барпо этишга қарор қилган эканмиз, иккита мустақам устунга таянамиз. Биринчиси — бозор тамойилларига асосланган кучли иқтисодиёт. Иккинчиси — ажодларимизнинг бой мероси ва миллий кадриятларга асосланган кучли маънавият.

Яқинда бўлиб ўтган йирик тадбирлар — давлатимиз раҳбарининг Олий Мажлиси Мурожаатномаси, Ўзбекистон ёшларининг биринчи форуми ҳамда Хавфсизлик кенгашининг кенгайтирилган йиғилишида маънавият йўналишидаги долзарб вазифалар белгилаб берилди. Чунки бу борада ечимини кутиб турган, ўзгаришлар шамоли кириб бормаган масалалар кўп.

(Давоми 2-саҳифада)

ИККИНЧИ ФИКР

Олий суд нега фуқароларни қабул қилмаяпти?

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты Расул Кушербаев ўзининг Telegram'даги канали орқали Олий суд вакилларининг фуқаролар учун қабул этишларини ёпиб олганини танқид қилди.

2-6

АЙТГАНЧА

ЁШ ЖУРНАЛИСТЛАР ВИЛОЯТ НАШРЛАРИДА НЕГА КАМ?

Жиззах вилоятида журналистика соҳасига қизиққан ёшларнинг билим ва малақасини ошириш, истеъдодларини намоён этишларига кўмаклашиш, оммавий ахборот воситаларида ёш кадрлар захирасини шакллантириш, ёш журналистларнинг юксак маданият эгаси бўлишга чорлаш мақсадида амалга оширилаётган лойиҳа ўз фаолиятини бошлади.

3-6

ЮЗМА-ЮЗ

МАТБУОТСИЗ ҲАЁТ ҚУЁШСИЗ ОСМОН

Мамлакатимиз Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан ОАВга катта эътибор қаратилмоқда. Айниқса, сўнги йилларда сўз эркинлигини таъминлашда сезиларли қадамлар ташланди. Мана, кеча 19 январь куни Президентимизнинг видеоселектор йиғилиши ҳам айнан маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш, ижодий уюшмаларни қўллаб-қувватлаш ва яна мамлакатимиздаги етакчи журналларнинг

таълим даргоҳларига албатта кириб бориши сингари масалаларнинг кун тартибига қўйилгани аҳамиятли бўлди. Шундай экан, бугун қайси нашрни са-ал кўнгулдагидай деб атаса бўлади ёки матбуотнинг овози қаер-гача етмоқда? Нима учун газета ва журналлар ҳар бир юртдошимиз ис-тиқомат қилаётган хонадонларга ки-риб бормаяпти? Бундан бир неча кун аввал "Hurriyat"

газетаси таҳририятида бир гуруҳ устоз журналистлар, фаол ҳамкасбларимиз билан бўлиб ўтган давра суҳ-батида ҳам айнан шу мавзуда фикр, мулоҳазалар уртага ташланган эди. Айни дамда матбуотнинг, чин сўзнинг қадди ва қадрини кўтариш масала-лари баробарида мамлакатимиздаги ягона мустақил нашр — "Hurriyat" га-зетасининг мазмун ва моҳиятини бо-йитишга-да эътибор қаратилди.

4-6

ЖАМИЯТ ҲАЁТИНИНГ ТАНАСИ ИҚТИСОДИЁТ БЎЛСА, УНИНГ ЖОНИ ВА РУҲИ МАЪНАВИЯТДИР

(Давоми. Бошланғич 1-саҳифада)

Миллий ғоянинг моҳиятини тўлиқ англаб етмаган, эски мафкуруни тасаввур қилиб, бунга юзаки қарайдиганлар ҳам йўқ эмас. Шу боис Президент мамлакатимиз мафкурасининг асосий ғоясини таъкидлаб ўтди:

— Биз яратётган янги Ўзбекистоннинг мафқураси эзгулик, одамийлик, гуманизм ғояси бўлади. Мафкура деганда, аввало, фикр тарбиясини, миллий ва умуминсоний қадриятлар тарбиясини тушунамиз. Улар халқимизнинг неча минг йиллик ҳаётини тушунча ва қадриятларига асосланган, — деди давлатимиз раҳбари.

Маълумки, бугун дунёда кескин кураш ва рақобат ҳужм сурмоқда, манфаатлар тўқнашув курашмоқда. Глобаллашув жараёналари инсоният учун беқиёс янги имкониятлар билан бирга қутулмаган муаммоларни ҳам келтириб чиқармоқда. Миллий ўзлик ва маънавий қадриятларга қарши таҳдид ва хатарлар тобора ортмоқда. Фақат ўзини ўйлаш, меҳнатга, оилага энгил қараш, истеъмолчилик кайфияти турли йўллар билан одамлар, айниқса, ёшлар онгига устамонлик билан синдирилляпти.

Терроризм, экстремизм, трансмиллий ва кибержиноятчилик, одам савдоси, наркотрафик каби таҳдидлар хавфи охиб бормоқда. Баъзи ҳудудларда атайин беқарорлик юзага келтирилиб, норозилик кайфияти авж олдирилмоқда.

Бундай таҳликали вазиятда ҳушёр ва оғоҳ бўлиб, халқимизнинг тинчлиги, мамлакатимиз манфаатларини ўйлаб яшаш зарур.

Давлатимиз раҳбари лоқайдлик ва бепарволик энг катта хавф эканини, бугун учраётган ижтимоий-маънавий таҳдидларни камайтириш учун нурунийлар тарбияси, жамоатчилик назорати этишмаётганини таъкидлади.

Ийгилишда қайд этилганидек, ижтимоий-маънавий муҳитни илмий асосда таҳлил қилишни даврнинг ўзи талаб этмоқда. Жамиятимизда маънавий-маърифий ишлар шундай асосда йўлга қўйилмагани учун ҳам қутулган натижани бермаляпти.

Шунинг учун Республика Маънавият ва маърифат маркази ишини танқидий ўрганиб чиқиб, фаолиятини тубдан такомиллаштириш зарурлиги айtilди.

Президентимиз ушбу марказнинг «Маънавият тарғиботчиси» укуви муассасаси негизда Ижтимоий-маънавий тадқиқотлар институти ташкил этиш тақлифини билдирди.

Ийгилишда маънавий-маърифий ишларни сифат ва мазмун жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари белгиланди.

Маълумки, ҳозирги пайтда маънавият тарғиботи билан ушлаб ташкилотлар шугулланади. Лекин уларнинг фаолияти аниқ мувофиқлаштирилмаётгани, ягона тизимга бир-

лашмагани сабабли бир-бирини такрорлаш ҳолатлари кузатилмоқда.

Бундан буён Республика Маънавият ва маърифат маркази барча ҳудудий кенгашларнинг, вазирлик, идора ва ташкилотларнинг маънавий-маърифий фаолиятини мувофиқлаштириб бориши белгиланди.

Марказ ва унинг тизимидаги ташкилотларнинг моддий-техник таъминоти кескин кучайтирилади. Унинг фаолияти илмий-тадқиқот ва тарғибот-ташвиқот йўналишларида қайта ташкил қилинади.

Тарбияда танаффус бўлмади, дейди халқимиз. Лекин маънавий-маърифий ишлардаги узвийлик ҳозирча бундай эмас. Бу борада боғча, мактаб, олий таълим, маҳалла — ҳар бири алоҳида иш олиб бораёпти.

Шу боис маънавий-маърифий ишларнинг ягона тизимини яратиш, хусусан, ўғил-қизларни болалигиданоқ билимли ва фазилатли этиб тарбиялаш, бунинг учун мактабгача таълим муассасаларига методик ёрдам кўрсатиш муҳимлиги таъкидланди.

Шунингдек, мактаблар, ўрта махсус ва олий таълим даргоҳларида маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш бўйича кўрсатмалар берилди. Барча олийгоҳ ва уларнинг филиалларида мавжуд штат бирликлари доирасида ёшлар масалалари ва маънавий-маърифий ишлар бўйича проректор лавозими жорий этилиши айtilди.

Маҳаллаларда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. «Бир зиёли — бир маҳаллага маънавий ҳомий» тамойили асосида ҳар бир маҳаллага профессор-ўқитувчи ва таниқли зиёлилар бириктирилиши маълум қилинди. Шунингдек, Тошкент шаҳар нурунийларнинг тарбияси оғир, ишсиз ёшларга қўмақлашиш бўйича ташаббуси қўллаб-қувватланди.

Ҳудудлар марказида намунавий лойиҳа асосида маънавият ва маърифат масканлари барпо этиш, маҳаллий бюджетлар ҳисобидан соҳага қўшимча штатлар ажратиш бўйича кўрсатма берилди.

Тошкент шаҳридаги «Ғалаба боғи» мажмуасини халқимиз, айниқса, ёшлар учун ҳарбий тарих ва аждодларимиз қаҳрамонлигини ўрганиш бўйича илмий марказга айлантириш тақлифи билдирилди.

Ёшларни ватанпарварлик, миллий ифтихор руҳида тарбиялаш, бунинг учун тарихни яхши ўргатиш, бу йўналишдаги илмий тадқиқотларни кенгайтириш муҳимлиги таъкидланди.

— Миллий тарихни миллий руҳ билан яратиш керак. Акс ҳолда унинг тарбиявий таъсири бўлмайди. Биз ёшларимизни тарихдан сабоқ олиш, хулоса чиқаришга ўргатишимиз, уларни тарих илми, тарихий тафаккур билан қуроллантиришимиз зарур, — деди Шавкат Мирзиёев.

Мутасаддиларга Ўзбекистонда тарих фанини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

Ўзбек тилининг давлат тили мақомини кучайтириш, юртимизда ва хорижда уни ўрганиш бўйича замонавий технологияларни жорий этиш юзасидан кўрсатма берилди.

Бугун ҳаёт янгича фикрлаш ва ишлаш, миллий «ақл марказлари» мизни шакллантиришни талаб этмоқда. Афсуски, атрофимиздаги барча сиёсий-ижтимоий жараёнларни чуқур тушуниб, таъсирчан тилда етказиб берадиган таҳлилчи ва экспертларимиз жуда кам. Бундай вазиятда жамиятимизни маънавий таҳдидлардан ҳимоя қилиш борасидаги илмий-амалий тадқиқотларни тубдан қайта кўриб чиқиш зарур. Шу маънода, Маънавият ва маърифат, «Тараққиёт стратегияси», Аслоп цивилизацияси марказлари, ижтимоий-гуманитар йўналишдаги тадқиқот институтлари ҳақиқий «ақл марказлари»га айланиши кераклиги таъкидланди.

Миллий ғоя тарғиботи, маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш, жамиятда адабиёт ва китобхонликни янада ривожлантириш мақсадида «Ижод» жамоат фонди негизда Маънавият ва ижодни қўллаб-қувватлаш фонди ташкил этилиши қайд этилди.

Бу жамғармага 120 миллиард сўм ажратилиб, маънавий-маърифий тарбия ва тарғибот-ташвиқот ишларини самарали амалга ошириш, миллий адабиётимизни ривожлантириш учун сарфланади. Бу маблагнинг 90 миллиард сўми ҳудудларда маънавий-маърифий соҳаларни ривожлантиришга, 20 миллиард сўми Ёзувчилар уюшмаси фаолиятини қўллаб-қувватлашга, 10 миллиард сўми мамлакат миқёсида маънавий-маърифий ишларини самарали ташкил қилишга йўналтирилади.

Шу йилдан бошлаб маънавият ва маърифат соҳаси ихтисосликларини фанлар классификаторига киритиш, бу йўналиш бўйича етук кадрлар тайёрлаш бўйича топшириқлар берилди.

Китобхонлик маданиятини кенгайтириш, кино санъатини изчил ривожлантириш, барча телеканаллар қошидаги бадиий кенгашлар фаолиятини танқидий таҳлил қилиб, теледас-турларнинг савиясини ошириш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

— Агар кимдир, маънавият масаласи — бу фақат Маънавият маркази ёки тегишли вазирлик ва идораларнинг иши, деб ўйласа, хато қилади. Буларнинг барчаси олимизда турган энг асосий, энг муҳим вазифалардан биридир, — деди Президент.

Видеоселектор йиғилишида муҳокама қилинган масалалар бўйича соҳа мутасаддилари, ўқитувчи ва профессорлар, вазирлар, вилоят ҳокимлари фикр билдирди.

УЧИНЧИ РЕНЕССАНС САРИ ЯНА БИР ҚАДАМ

1-6

Шу кунларда Сирдарё вилоятида соғлиқни сақлаш тизимининг янги модели ва Давлат тиббий сугуртаси механизми бўйича тажриба-синов лойиҳасини ишга тушириш учун тайёргарлик ишлари ҳамда оилавий шифокор, терапия ва педиатрия бўйича ёрдамчи, ҳамшира ва доядан иборат гуруҳларни тузиш ишлари бошлаб юборилди.

Президентимиз 2020 йилнинг 12 ноябрида «Соғлиқни сақлаш тизимини ташкил этишнинг янги модели ва Давлат тиббий сугуртаси механизмларини Сирдарё вилоятида жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорни имзолаганди. Қарорга мувофиқ Давлат тиббий сугурта тизимини 2021 йилнинг 1 июлидан 2022 йилнинг охирига қадар Сирдарё вилоятида тажриба-синов тарихасида апробациядан ўтказиш бўйича соҳа ходимларига муҳим вазифа ва топшириқлар берилган эди.

Бу борада Соғлиқни сақлаш вазирлиги, қолаверса, вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси ходимлари томонидан тегишли миллий ва халқаро ташкилотлар, илм-фан муассасалари, малакали экспертлар билан ҳамкорликда ишлар бошлаб юборилди. Ушбу ҳамкорлик натижасида «Тиббий сугурта тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди.

Муҳими, мамлакатимизда қонунчилик асосларини ишлаб чиқиш жараёнида жаҳонда шаклланган моделлар пухта ва атрофича ўрганиб чикилди. Натижада Сингапур, Жанубий Корея, Япония, Франция, Германия, Норвегия, Эстония, Латвия, Исроил, Туркия, Қозғоғистон, Россия, Озарбайжон каби давлатлар тажрибасига эътибор қаратилди. Ўзбекистонда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида бандалик даражалари, солиқ ставкалари, оиллик даромадлар ҳам атрофича ўрганилиб, Давлат тиббий сугуртанинг оптимал ва ижобий баҳолаб келинаётган бюджет модели танлаб олинди.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотиде Европа минтақавий бюроси директори Ханс Кнлге ўтган йили мамлакатимизга ташрифи чоғида юртимизда соғлиқни сақлаш соҳасидаги ислохотлар, жумладан, Давлат тиббий сугурта тизимини жорий этиш борасида амалга оширилаётган тизимли ишларни эътироф этган эди.

Ханс Кнлге жаноблари билан ўтказилган ўзаро мулоқотлар чоғида Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотиде экспертлар тиббий хизматларнинг янги моделлари бўйича бошланган кўшма пилот лойиҳасини тўлиқ жорий этишда ҳар томонлама амалий қўмақ беришга тайёр эканини билдирган эди.

Қолаверса, ушбу учрашувда нафақат Давлат тиббий сугуртасини жорий этиш, балки тиббиёт соҳасини молиялаштириш жараёнини такомиллаштириш, ҳудудларда соғлиқни сақлашни ташкил этишнинг кластер моделини шакллантириш, соҳани рақамлаштириш, юқумли бўлмаган касалликлар профилактикасини янада кучайтириш борасида ҳам ЖССТ Европа минтақавий бюроси билан давомли ҳамкорлик қилишга келишиб олинганди.

Шунга биноан, тажриба-синов тарихасида танланган Сирдарё вилоятидаги шаҳар ва туман тиббиёт бирлашмаларида янги сугурта тизими ва уни татбиқ этиш ишлари бошлаб юборилди. Ушбу лойиҳани ишга тушириш мақсадида ўтган йили туркиялик ва германиялик мутахассислар билан ўзаро келишувлар имзоланди.

Хўш, энди сугурталаш тизими бизга нима беради? Аниқ, лўнда қилиб айтганда, биринчидан, аҳолига кўрсатилаётган тиббий хизмат сифати ва кафолати янада ошади. Иккинчидан, хавфли касалликларга чалиниш эҳтимоли камайиб, аҳолининг уртача умр кўриш даражасини узайтириш имконини беради. Қолаверса, тез тиббий ёрдам тизимининг транспорт, барча тиббиёт муассасаларининг дори-дармон билан таъминланиши сезиларли даражада яхшиланади ва бунинг натижасида, тиббиёт ходимларининг ойлик маошлари босқичма-босқич оширилиб боради.

Яна бир жиҳати, тиббий сугурталашда сугурталанувчи сугурта ташкилотиде билан келишилган сугурта муқофоти эвазига тиббий хизматдан фойдаланади. Сугурталанувчи эса шартномада келишилган суммани сугурта ташкилотига ўтказиши. Сугурта ташкилотиде сугурталанувчининг тиббий харажатларини шартномада кўрсатилган миқдорда қўллаб беради.

Давлат тиббий сугурта уч босқичда амалга оширилиб, биринчи босқичда Сирдарё вилоят соғлиқни сақлаш тизимидаги электронлаштирилган тарзда тиббиёт муассасаларида жорий этилади. Бунинг натижасида бемор ва соҳа ходимлари ўртасида юз бериши мумкин бўлган ҳар хил тушунмовчиликларнинг олди олинди, кафолатланган тиббий хизмат йўлга қўйилди.

Иккинчи босқичда 2023 йилга келиб тиббий хизмат кўрсатишнинг кафолатланган тури Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент, Самарқанд, Навоий, Сурхондарё ҳамда Фарғона вилоятларида, учинчи босқичда, яъни 2025 йилдан бугун мамлакатни қамраб олади. Бу тизимни юртимизда жорий қилиш натижасида давлат ва хусусий тиббиёт муассасалари ўртасида рақобат муҳити вужудга келади. Қолаверса, беморни битта тиббий муассасага боғлаб қўймади. Агар фуқаронинг кўлида тиббий сугурта полиси бўлса, мамлакатдаги ўзи хоҳлаган клиникада даволаниши, ўзи истаган шифокордан тиббий маслаҳат олиши мумкин. Хасталик бўйича қайси шифо масканига мурожаат қилиш, врач қабулига ёзилиш, мутахассис ёзиб берган дориларни топиш каби масалаларга ҳам осон ечим топилади. Энг асосийси, фуқароларда сифатли тиббий хизматдан фойдаланиш учун зарур пул жамғармалари пайдо бўлади.

Яна бир қувонарли томони, Республикаимизда Давлат тиббий сугурта жамғармаси ташкил этилди. У дастлабки иш фаолиятини Сирдарёда бошлади. Сирдарё вилоят ҳокими ушбу янги бўлим учун Гулистон шаҳар ҳокимлиги биносидан махсус хона ажратиб берди.

Сирдарёлик тиббиёт ходимларининг бош мақсади янги жорий қилинаётган Давлат сугурта тиббиёти тизими орқали соҳада самарадорликка ва яхши натижаларга эришиш, аҳолига кўрсатилаётган тиббий хизмат сифатини янада оширишдир.

Гулном ПРИМОВ.

Олий суд нега фуқароларни қабул қилмаяпти?

1-6

Афсуски, бизга келаётган мурожаатларнинг аксарияти суд фаолияти ва қарорларидан норозилик билан боғлиқ. Ва сўнгги вақтларда бу норозилик қаторига Олий суд вакилларининг фуқаролар учун қабул эшикларини ёпиб, «бизда қабул йўқ», деган принципда иш тутаётгани ҳам қўшилиб.

Депутатлар қабулхонасида ҳар кун «бизни Олий суд раҳбарлари қабулига киритинг, қабулга қира олмаймиз», деган гапни эшитаверилуш ғалати бўларкан.

«Судга борган ҳар бир фуқаро фақат адолат топишига кафолат берамиз... Ҳар бир инсоннинг тақдирини ҳал этишда онгимизда — адолат, тилимизда — ҳақиқат, дилимизда эса поклик устувор бўлади», дея бағрикенг халқимизга мурожаат қилиб, Ўзбекистон судьяларининг бошида турган идора раҳбарияти ўз халқининг фуқароларини қабул қилишдан ўзини тортса-я?!

«Яхшиям пандемия бор экан. Қабулни тўхтатиб қўйишга айна муддао бўлди. Бироқ карантин тартиби энгиллашди, барча идора-

ва ташкилотлар фуқароларни санитария талабларига риоя этган ҳолда қабул қилапти. Лекин Олий суд, нега сиз қабул қилмайсиз? Сиз ойдан тушганмисиз, ё халқдан устун олий ирқданмисиз?»

Яқинда Қонунчилик палатасининг ялпи мажлисида ҳатто спикер Нуриддинжон Исмоилов ҳам Олий суднинг фуқароларни қабул қилмаётганлигига эътироз билдирганда, Олий суд раиси ўринбосари Иқром Муслимов қабул масаласида муаммо йўқлигини айтиб, ваъда берганди. Узим ҳам бир неча бор Олий судга боғландим, «муаммо йўқ келсин фуқаролар», дейишди.

Натижада эса, вилоятлардан умид билан келган фуқаролар «боринг қабул қилади», деган гапимизга ишониб, Олий суд эшиги тагида кун буйи сарғайиб вақтини ва ишончини йўқотапти.

Олий суд, сиз парламентни, 34 миллионлик халқ вакилларини ҳам алдадингиз. Биз сиздан биргина нарса — ўз халқингиз фуқароларини қабул қилишни, эшитишни сўрадик, холос. Шу оғирми? Биз суднинг чинакам мустақил бўлишини истаймиз ва бу йўлда уларни тўлиқ қўллаб-қувватлай-

миз. Бироқ шартимиз — суд давлат идорасига эмас, аввало фуқароларнинг манфаатларига хизмат қилсин, уларнинг дарду ташвишларига қулоқ тутиб, қонунларга асосан адолатли қарор қабул қилсин. Суд бошидагилар ўз ишини унутиб, туризмни тарғибот қилиш учун тоққа бориб, ҳеч қандай суд-сўроқсиз одамларнинг уйини «ўзбошимча қурилган», деб проку-

PS.: Бизни популизм ва асосизликда айблаб, идора-ма-идора шикоят қилиш ва фалонча фуқарони қабул қилдик, деган статистика билан «реакция» қилиб, ўзингизни оқлашдан аввал фуқароларни қабул қилишни бошланг. Майли шунда биз популист ва ёлғончи бўлишга розимиз, фақат сиз фуқароларни қабул қилинг ва эшитинг!

Расул КУШЕРБАЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги нодавлат-нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди томонидан ажратилган давлат гранти «Инсон манфаати — тараққиёт пойдевори» лойиҳаси асосида chop этилмоқда. (С/10)

ЁШ ЖУРНАЛИСТЛАР ВИЛОЯТ НАШРЛАРИДА НЕГА КАМ?

1-6. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат но-тижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа инсти-тутларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фондининг гранти асосида Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Жаззаҳ виллоят бўлими қўшида "Ёш жур-налистлар" мактаби ташкил этилди. Шунингдек, 8 ойга мўлжалланган лойиҳа доирасида уюшма бўли-мининг "jurnalistika.uz" расмий сайти яратилди.

Шуни ҳам айтиш керакки, айрим ҳолларда ёш журналистлар ўз материалларини қайси ОАВда чоп этиришни билмайди. Уларга замонавий ахборот технологияларидан, марказий даврий нашрлар сай-тидан фойдаланиб иш юритишни ўргатиш ва бош-қа ижтимоий тармоқларга жойлаштиришлари учун шарт-шароит яратиш ҳам муаммо бўлиб қолмоқда эди.

Эндиликда мактаб тингловчиларига матбуот, те-левидение, радио, интернет журналистика ва фо-тожурналистика йўналишлари бўйича етук мутахас-сислар томонидан билим ва маҳорат дарсларини ўт-казиш белгиланган бўлиб, дастлабки машғулотлар Ўзбекистон жаҳон тиллари университети Халқаро журналистика факультети доценти, Ўзбекистон жур-налистлари қайта тайёрлаш маркази тренери Нар-гис Қосимова томонидан ўтказилди.

Шунингдек, машғулотларни виллоятдаги матбуот тизимида ишлаётган тажрибали журналистлар — "Ўзбекистон 24" телеканалининг виллоят бўйича му-ҳбири Дилмурод Абдурахимов, виллоят телерадио-компанияси, радио ғуруҳи бош муҳаррири Сайёра Тўхтаевалар тил ва услублар, ахборот ва таҳлилий материаллар тайёрлаш бўйича тингловчиларнинг билим ва маҳоратини ошироқдалар.

Мазкур лойиҳани амалга оширишда виллоятнинг шаҳар ва туманларида истиқомат қилаётган, жур-налистика ва блогерлик соҳасига қизиққан ёшлар маъ-лумотлар базаси ҳам яратилди.

Лойиҳа доирасида яратилган "jurnalistika.uz" расмий сайти ва телеграм ижтимоий тармоғидаги канали орқали бошловчи муҳбирларнинг барча йўналишдаги материаллари мунтазам ёритиб бори-лиши таъминланади.

Бундан ташқари, ёш журналистларнинг "Энг яхши материал" йўналишида танлов ўтказиш тартиби ҳам белгилаб олинди. 27 июнь — Матбуот ва ОАВ хо-димлари кўни байрами арафасида барча йўналиш-лар бўйича танлов ғолиб ва иштирокчилари қиммат-баҳо совғалар билан рағбатлантирилади.

Бугунги кунда виллоятда 27та босма омма-вий ахборот воситалари, 1та виллоят телевиде-ниеси, 1та виллоят радиоси, 1та нодавлат те-леканали, шунингдек, туман ҳокимликлари,

бошқармалар тасарруфидаги Ахборот ва матбуот хизматлари фаолият кўрсатмоқда.

Ўтказилган таҳлил натижаси шуни кўрсатмоқдаки, бугунги кунда энг муҳим соҳалардан бири бўлган журналистика соҳасида ёш кадрлар етарли эмас. Виллоятдаги ОАВларда ҳозирда 25 ёшгача бўлган қа-лам тебратётган ёшлар атиги 6 нафарни ташкил этиб, шулардан 1 нафаригина матбуот йўналишида, қолган 5 нафари телевидение ва радиода ишлайди.

Шундай экан, виллоят ОАВларида асосан ёши катта авлод журналистлари қалам тебратётганини эътиборга олганда, ёшларни бу соҳага кўпроқ қи-зиқтириш ҳамда билим ва тажриба эгаллашида, энг муҳими, барча қулай шарт-шароитларни яратишда лойиҳа доирасида қилинаётган ишлар беиз кет-майди, албатта.

Номира А.ЛИМОВА,
лойиҳа раҳбари.

ЭЪТИРОМ

Муносиб шогирд бўлсам

Дунёда ҳар бир инсон аниқ мақсад сари интилади. Қилинган ва қили-наётган орзулари томон қадам ташлашга ҳаракат қилади. Аммо унга айна ҳар бир дақиқа ва сонияларда кимдир умид, ишонч ва "олдинга бир қадам", деган юракдаги туйғуларни астойдил ҳис этишига туртки бўлади. Шубҳасиз, бу зот устоздир. Менинг ҳам ҳаёт йўлимда, аниқ мақсадлар сари қадам қўйишимда устозим — Эргаш Қиличевнинг ўрни беқиёс.

Дарҳақиқат, устоз менга, ҳар қан-дай машаққатли йўлларда далда бўлдилар. Илм излашда, таълим са-боқларини чуқурроқ англашишда чин маънода кўмакчи ҳамда елкадоши эди. Бугун ана шу устоз меҳнати эвазига мен ҳам ўз шогирдларим билан фәхр-ланиб юрибман.

Устознинг бизга берган ҳар бир са-боқлари ҳали-ҳамон қулоғим остида жаранглайди. Айниқса, услубият ва лексикология каби тилшунослик фан-ларидан ўтган дарсларининг ўзига ҳослиги, мавзуларнинг хилма-хилли-ги, қизиқарлилиги сабаб яхши ўй-лаштирдик. Устоз ҳар бир мавзу моҳи-ятига мослаб прозаик ва поэтик асар-

лардан мисоллар келтирган ҳолда барчамизнинг мавзу ҳақидаги билим ҳамда тафаккуримизни шаклланти-ришга алоҳида эътибор билан ёнда-шар эди. Шунинг учунми, таълим бе-риш жараёнида мен ҳам ўз ўқувчи-ларимнинг мавзу моҳиятига мослашиб олишига аҳамият қаратаман.

Бизнинг фанга бўлган қизиқиши-мизга сабаб, устознинг билимини он-гимизга синдиришга интилиши жуда кучли эди. Биз бўш вақтимизда "Ёш тилшунослар" тўғарагига қатнашиб, устоз бошчилигида кичик-кичик маъ-рузалар тайёрлар эдик. Қизиқиш бил-лан тайёрлаган мавзу доирасидаги кичик ишимизни устоз баҳолар эди,

кувонарлиси, ютуқларимизни янада бўрттириб, камчиликларимизни эса юмшатиб тушунтирдилар. Бу эса бизни устоздан янада кўпроқ таълим олишга ундарди. Шунчаки эмас, астой-дил интилишимизга туртки бўларди.

Эргаш Қиличев Вобкент тумани-нинг Харгўш қишлоғида туғилиб, ўз ҳаёт йўлида кўп ютуқларга эришган. Албатта, ҳар қандай ютуқ ортида ма-шаққат, тинимсиз қилинадиған меҳнат бор. Филология фанлари номзоди, Ўз-бекистон Халқ таълими аълочиси, до-цент, профессор — бу каби унвонлар ортида оғир меҳнат, изланиш, инти-лиш бўлган шубҳасиз.

Олийгоҳни тугатишим арафасида илмий иш олишимни тақлиф қилган-ларида иқтидоримдан. Шунда устози-миз қанот бўлиб, янги манзиллар сари тетик қадам ташлашимда кўмак бер-дилар. "Илмий ишинг сени мактабда дарс беришингда халақит бермайди. Аксинча, кучли она тили ва адабиёти

Гулнора ЯХШИВЕВА,
филология фанлари номзоди.

УЮШМА ФАОЛИЯТИДАН

Янги Медиа марказ иш бошлади

Наманган ёшлар марказида фаолият юри-тиб келаётган "Ёш журналистлар мактаби" қошида ташкил этилган "Ёшлар медиа марка-зи"нинг очилиш маросими бўлиб ўтди.

Маросимда Наманган виллояти ҳокими Шавкатжон Абдуразақов иштирок этди. Марказ энг замона-вий медиа асбоблари билан таъ-минланди. Шунингдек, ходимлар-нинг эркин иш юритиши учун хона-лар замон талабига мос равишда, барча қулайликларга эга ҳолатда жиҳозланди.

"Ёшлар медиа маркази"да хро-нометраж ҳамда ахборот дастури, Президентимиз томонидан илгари

сурилган беш муҳим ташаббус до-ирасидаги мусиқий-маданий ўрнин-тувлар, асосий хабарлар ва эркин мавзуларда суҳбат ва "Ёш заковат-чилар", брифинг ҳамда матбуот ан-жуманлари ўтказиш учун алоҳида саҳналар мавжуд.

Ислом АСИЛБЕКОВ,
Ўзбекистон Журналистлари
ижодий уюшмаси етакчи
мутахассисен.

Маънавий хазина

Самарқанд шаҳридаги А.Пушкин номидаги ахборот-ку-тубхона марказида виллоят ҳокимлиги, Ўзбекистон Жур-налистлари ижодий ҳамда Ёзувчилар уюшмалари ви-лоят бўлимлари, Ахборот ва оммавий коммуникациялар бошқармаси ҳамкорлигида адабий ва ижодий кеча таш-кил этилди.

Тадбирда "Зарафшон" газетаси туркумидан" рукнида буюк маърифатпарвар жадид бо-момис Маҳмудхўжа Бехбудий таваллудининг 145 йиллиги муносабати билан чоп этил-ган "Зарафшон"нинг Бехбудийси", шунингдек, шоир ва журналист Сурыат Ориповга ба-ғишланган "Шоир юраги" ҳамда журналист-ижодкор Эркин Азаматовнинг сиймоси ёритил-ган "Юрак гавҳари", "Самарқанд мушоираси" ёшлар баёзи китоблари тақдимоти ўтказилди. Мулоқот тарзида ўтказилган давра суҳбати давомида мазкур китобларнинг аҳамияти ҳақида сўз юритилди.

Хусан ЭЛТОВЕВ,
Ўзбекистон Журналистлари уюшмасининг
Самарқанд виллоят бўлими мутахассиси.

АМАЛИЙ ИШЛАР

БАРАКАНИНГ ТАШРИФ ҚОҒОЗИ

Денов тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгаши ҳамда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томо-нидан деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгаларининг экин майдон-ларидан самарали фойдаланиш ишларини тизимли ташкил этиш, уларнинг экин ўстириш, иссиқхоналар ташкил этиш, чорва ва пар-ранда парвариш, бир сўз билан айтганда, аграр соҳа ривожига тамомила янги саҳифа очиш мақсадида амалий ишга киришилди.

Туманда бошланган хайр-ли ишни кўздан кечириш мақсадида кўни кеча Ўзбе-кистон фермер, деҳқон хў-жаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгаши раиси Ак-там Хаитов бошчилигидаги бир гуруҳ мутахассислар ташриф буюрди. Дастлаб, цитрус қўчатлар, уруғ, ме-ва-сабзавотлар ҳамда ноёб манзарали дарахт қўчатлари етиштиришга ихтисослаш-ган "Чағониён агро томорқа" масъулияти чекланган жа-мияти қошидаги "Чағониён корпоратив" корхонасида амалга оширилаётган ишлар ва вужудга келган муаммо-лар ўрганилди.

Муҳим жиҳати шундаки, маҳаллий тадбиркор И.Ху-дойбердиев томонидан 31,8 гектар майдонда Туркия, Эрон ҳамда Россиядан кел-тирилган энг сара уруғлар маҳаллий шароитда ундири-либ, 15 миллион тупдан зиёд каштан, пальма, яйсин, клён, каталфа, япон сакуриси, кипарус, ҳинд сирени, лола дарахти, жаннат гули, эман, арча, тут, карлик ёнғоғи, шафтоли, гилос сингари турли мевали ва манзарали дарахт қўчатлари етиштирилмоқда.

— 2021 йил 4 январда тузилган 50 минг долларлик шартномага асосан, қўшни Тожикистон Республикасига каштан, пальма, кипарус, ҳинд сирени сингари манзарали дарахт қўчатларини экспорт қиляпмиз, — деди халқ де-путатлари Денов туман кенгаши депутати, тадбиркор Ислом Худойбердиев. — Қўшни Афғонистон, Қозоғистон давлатларидан ҳам харидорлар тақлиф билан чиқишди. Шунингдек, Самарқанд ва Андижон бозорларида муносиб ўрнимиз бор. Бундан ташқари, 4 гектар майдонда иссиқхона ташкил этиб, йил давомида ҳосил берадиган анжир ва харидоргир "Магнит" навли қим-матбаҳо гилос экишни режалаштирганмиз.

Ақтам Хаитов муаммога ечим сифатида тадбиркорга қўшни туманларда ташкил этилган йирик корпоратив корхоналарга улушдор бўлиб кириб, Ан-гор туманидаги 20 гектар майдонга анор, Шеробод туманида 100 гектар майдонга шафтоли қўчатларини экиш тақлифини билдирди.

Шундан сўнг пойтахтдан келган мутахассислар уйма-уй юриб маҳаллий аҳолининг деҳқончилик маданияти, эринг экиш услуби ва технологияси бил-лан яқиндан танишишди. Айни фурсатда Ориф Тоғайназаров оиласи то-морқасига картошка экиш учун тайёрларлик кўраётган экан. Картошканинг қандай нави, қаердан келтириб экилиши сўралганида, хонадон бекаси Ино-бат Жумаева хўжайини тажрибали деҳқонлигини ва уруғлик картошка олиш мақсадида бозорга кетганлигини билдирди.

— Биринчи, иккинчи, учинчи йил экиладиган уруғлик картошка туга-нақасига яхши ҳосил бериши тажрибадан маълум, — деди Ақтам Хаитов. — Бозорда эса 8-9 йил экилган уруғлик ҳам сотилаверади. Буни сотиб олган деҳқон баракали ҳосил олиб, мўмай даромад қилиши даргумон. Қачонки, деҳқон нав танлашда адашмаса, эринг унумдорлигини оширишда мине-рал ва органик ўғитлардан унумли фойдаланса, қўллаган чора-тадбирлари бараканинг ташриф қоғози бўлиб хизмат қилади.

Суҳбат давомида тадбиркор оилаларга "Аҳоли томорқаларидан сама-рали фойдаланиш, ёпиқ ва очик майдонларда маҳсулот етиштириш" қўл-ланмаси тарқатилди. Маҳаллий аҳолига замонавий деҳқончилик техно-логияси, зараркунандаларга қарши курашишнинг мутлақо янги усуллари, ҳосилдорлигини ошириб, мўмай даромад олиш йўллари ҳақида тавсиялар берилди. Айниқса, Боботғо массивидаги 1500 гектарлик лалми ер майдо-нига замонавий технологияларни жорий этиб, каврак, писта, ёнғоқ қўчат-лари экиш ҳамда томчилятиб суғориш масаласи муҳокама қилинди.

Ташриф сўнигида Денов туманидаги Ислом Тўраев номи сувдан фойда-ланувчилар уюшмаси биносидида мавзуга доир семинар бўлиб ўтди.

Шухрат АЗИЗОВ.

ТУХҒА

Матбуот уйи фойдаланишга топширилди

Пахтачи тумани маркази — Зиёвуддин шаҳарчаси йил сайин чирой очмоқда. Янги йил арафасида кўп тармоқли поликлиника, 5 қаватли турар-жой, "Маҳалла ва оила маркази" бинолари, кунига 120 тонна бўғдойни қайта ишловчи ун ишлаб чиқариш заводи, энг муҳими, шаҳар кўрகига янада кўрк қўшаётган "Матбуот уйи" фойдаланишга топширилди.

Икки қаватли бинода фаоллар зали, шинам хоналар бўлган бу масканни "Мадина Савдо Белгиси" МЧЖ бунёдкорлари қисқа муддат ичида куриб фойдаланишга топширишди.

Бинонинг очилиш маросимида Самарқанд виллоят ҳокими Эркинжон Турдимов қатнашиб, ижодкорларнинг келгуси ишларига муваффақиятлар тилади.

Иззатулла НОРҚУВВАТОВ,
Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси аъзоси.

ИЖТИМОЙ ТАРМОҚЛАРДА

Аслида ҳамма давр ва замонларда ҳам мушоҳадага ундовчи, дунёқарашингизни тиклаштириб, нигоҳингизни теранлаштирадиган санъат асарлари юқори баҳоланган. Ҳалоллик, бағрикенглик, саховатпешалик каби умуминсоний фазилатлар улуғлиниб, бойликка ружу қўйиш, хасислик, ўзбилармонлик каби чиркин иллатлар доим қораланган. Аммо минг афсуски, бугун инсон пулни эмас, балки пул инсонни бошқариб, унинг кўзини шамғалат қилаётгани ачинарлидир.

ВАСВАСАГИН!

ЁХУД АЙРИМ ОМАДИ ЮРИШГАН БОЙВАЧЧАЛАР ҲАҚИДА

Маълум бўлишича, австриялик расом Густав Климтнинг 1907 йилда чизилган “Олтин Адел” ёки “Австрия Мона Лизаси” деб аталувчи картинаси дунё аукционларида 135 миллион долларга сотилган. Испан расоми Пабло Пикассонинг “Трубка кўтарган бола” картинаси эса 104 миллион 100 минг долларга баҳоланган экан.

Ҳа, дунё кимошди савдоларини кузатсангиз, ноёб буюмлар, инжа санъат асарларидан тортиб, “антиквар” ашқол-дашқолларнинг ақлга сиграмас нархларини кўриб ёқа ушлайсиз. Одийгина мисол, баҳоси 22 миллион доллар бўлган америкалик дунёга машҳур кўшиқчи Майкл Жексонга тегишли ранчо, 50 минг долларлик Сталиннинг блокноти, 31,8 миллион долларга баҳоланган АҚШдаги динозавр скелети...

Албатта, юқоридаги ҳолатларни тушунас бўлади. Масалан, битта картинани оламжаҳон пулга сотиб олган бойваччани “Санъатнинг чинакам шайдоси экан-да, қандини урсин!” — дейиш мумкин. Ҳатто ўзимизда ҳам қўллаб юрдошларимиз “кимошди” савдоларида иштирок этиб, “пулнинг юзига қарамай” сотиб олишмоқда. Лекин...

Айниқса, Вазирлар Маҳкамасининг ўтган йил 4 июлда “Жисмоний ва юридик шахсларга автотранспорт воситалари учун рўйхатдан ўтказиш давлат рақами белгиларини оширилган тўлов ставкалари буйича беришда “Ўзбекистон Республикаси товар-хонашў биржаси” АЖ ахборот тизимида аукцион ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга ўзгартириш киритиш ҳақида”ги қарори қабул қилиниши билан савдо тизимида авто-рақамлар онлайн сотувларининг кескин ўсиши кузатилади.

Интернет саҳифаларига кўз югуртирсангиз, “Онлайн аукционда 3 миллион сўмлик “чиройли” авто-рақамлар сотилди”, “Онлайн аукционда 4,5 миллион сўмлик “чиройли” авто-рақамлар сотилди”, “Ўтган ҳафтада 2,4 миллион сўмлик автомобиль рақамлари сотилди”, “Аукционда “чиройли рақам” 50 миллионга сотилдими?” каби хабарларни ўқиб, ҳайрону лол бўласиз.

4 дон “777” чиройли авто-рақамлар қарийб 350 миллион сўмга сотилганини эшитгандик. Бир неча ҳафтадирки, ижтимоий тармоқларда муҳокамалар марказида турган қарийб 600 миллион сўмлик “30 Z 777 ZZ” ав-

торақами ҳақида, уни сотиб олган одам ҳақида не дейишга оқини, тил ожиз... Мазкур авто-рақам ўтган йил 14 декабрь куни савдога қўйилиб, бошланғич нархи 111 миллион 500 минг сўм (бошланғич баҳонинг “сув текинлиги”ни айтиш. А.А.) этиб белгиланибди.

Жорий йилнинг 4 январида эса у 596 525 000 сўм (қарийб 60 минг АҚШ доллари)га баҳоланган. Ғолиб ҳали бунга қўшимча равишда 29 993 500 сўм воситачилик йўғинини ҳам тўлайди.

Ушбу олди-сотди юрдошларимиз томонидан қизгин баҳсларга сабаб бўлди. — Афсус! Шунча пул топиб, ақл топмаган каслар билан замондош бўлиб, бир ҳаводан нафас олаётганига ачинаиб кетасан. Ахир, бу пулларга қанча етим-есирнинг кўнглини кўтариш, оилавий шароити оғир оилаларга ёрдам бериш, чекка туманларда ўқувчилар совуқда зор қақшаб таълим олаётган мактабларнинг

— Афсус! Шунча пул топиб, ақл топмаган каслар билан замондош бўлиб, бир ҳаводан нафас олаётганингда АЧИНИБ КЕТАСАН. АХИР, БУ ПУЛЛАРГА ҚАНЧА ЕТИМ-ЕСИРНИНГ Кўнглини Кўтариш, Оилавий Шароити Оғир Оилаларга Ёрдам бериш, чекка туманларда ўқувчилар совуқда зор қақшаб таълим олаётган мактабларнинг нечтасини таъмирлаш, ҳеч бўлмаганда, бир-иккита қишлоқни ичимлик суви билан таъминлаш мумкин эди. Ахир, эшакнинг тўқимини алмаштирсанг, у гижинглаган тулпор бўлиб қолмайти-ку! Йўқ, бу гаплар бефойда — қорни тўқинг қорни оч билан нима иши бор? — дейилади ижтимоий тармоқлардаги муносабатларнинг бирида.

нечтасини таъмирлаш, ҳеч бўлмаганда, бир-иккита қишлоқни ичимлик суви билан таъминлаш мумкин эди. Ахир, эшакнинг тўқимини алмаштирсанг, у гижинглаган тулпор бўлиб қолмайти-ку! Йўқ, бу гаплар бефойда — қорни тўқинг қорни оч билан нима иши бор? — дейилади ижтимоий тармоқлардаги муносабатларнинг бирида.

“Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасининг 2021 йил 1 январь сонидан эълон қилинган устоз журналист Аҳмадҷон Мелибоевнинг “Синовли кўнларда улғайган халқимиз” сарлавҳали мақоласида эса **“...Пандемия пайтида дунё бойларининг шахсий маблағи 2 триллион долларга кўпайгани айтилади, турли мамлакатларда эллик нафар янги миллиардерлар пайдо бўлган. Кимнинг ва ниманинг хисобига? Коронавирус туфайли жаҳон иқтисодиёти ҳар куни 400 миллиард доллар зиён кўраётган бир пайтда, шунча бойлик қаердан келди? Бойлиги тинимсиз ортаётганларни билдик, аммо иш жойидан тиркичлик манбаидан жудо бўлганларнинг хисоби борми? Эндликда уларнинг аҳоли қандай кечади?”** Шубҳасиз, бу фикрлар ҳар бир имонли кишини инсонийлик ҳақида ўйлашга мажбур қилиши табиий.

“30 Z 777 ZZ” авто-рақамини сотиб олган фуқаро самарқандлик. Аммо биз унга авто-рақам сотиб олиши учун пулни ким берганини билмаймиз. Ушбу фуқаронинг исм-фамилияси ўзининг руҳсатсиз ошкор қилинмади. Лекин у Аҳад Қаном эмас”, дея маълумот берган.

Албатта, қарийб ярим миллиард сўмдан зиёдроқ маблағ сарфлаб, авто-рақамга “номер” сотиб олган шов-возга бир нарсга деёлмайсиз. Пул топибдими, нима учун харж этиши унинг иши. Лекин... барибир, кўнглидан турли ўй-мушоҳадалар ўтди-да.

Бундай ўзибўларчилик, кибр ва мактанчоқлик ортита нима бор? Юз миллионлаб маблағни ҳеч иккиланмай ўз орзу-ҳаваси учун совураётган бу кимсалар бошқа бировга яхшилик қиладими, қила оладими? Қачонки, юқорида айтганимиздек, биро санъат асарини асраб қолиш ёки савоб иш учун катта маблағдан воз кечилса, эҳтимол янада яхшироқ бўлмасмиди, дейсиз.

Бир неча рақам туширилган “бир парча темир”ни ақл шошадиган маблағларга харид қилаётган юрдошларимизни қўллаб-қувватлаганлар ҳам йўқ эмас, албатта: “Нима бўпти, пули бўлса, қандини урсин, ахир бюджетга пул тушяпти-ку!”.

Тўғри, бу пуллар давлат казнасига тушади. Лекин шу одам, яъни 600 миллион сўмга давлат авто-рақами сотиб олаётган мард, ушбу маблағини янада тўғри йўналтирса, ятайлик, бир кичикроқ корхона очса, унда 5-10 кишини ишга қилса, кўпроқ савоби, самаралироқ бўлмайми?! Шунда ҳам давлат казнасига пул тушади-ку! Қолаверса, биз улуг маънавият илдизларига эга халқимиз. Ҳатто бир умр муборак Ҳаж сафарини учун пул йиғиб, аммо Ҳажга бормасдан, ана шу топган-тутган пулини камбағал, бечора бир қўшинининг уйини тиклаш ёки бемор биров инсоннинг шифо топишига сарф этган кишиларнинг авлоди эмасми?! Қолаверса, шундай саховатли кишилар ҳозир ҳам йўқ эмас-ку!

Албатта, ўзига тўқ, бой одамларимиз кўпаяётгани яхши. Бироқ юқоридики гап: улар ҳаҳшамат орқасидан қувиб, ўзини кўз-кўз қилмаётган бошқасига ярамаса, бу бизнинг фожиамиз эмасми? Халқимиз тўғри айтган экан. Инсофни ҳар кимнинг ўзига берсин!

Абдулазиз АҲМЕДОВ.

ЖАҲОНДА НИМА ГАП?

ПРЕЗИДЕНТЛИКНИ ТАРК ЭТИШДАН БИР КУН ОЛДИН...

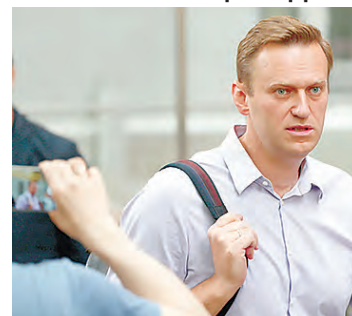
ТРАМП АҚШГА КИРИШНИ ТАҚИҚЛОВЧИ ФАРМОНЛАРНИ БЕКОР ҚИЛДИ

АҚШ президенти Дональд Трамп коронавирус тарқалиши сабабли АҚШга кириш чекловини бекор қилувчи фармонни имзолади. Гап Шенген ҳудуди, Британия, Ирландия ва Бразилия фуқаролари учун тақиқловнинг бекор қилингани ҳақида бормоқда.

Унга қўра, қатор давлатлардан АҚШга киришни вақтинча тўхтатувчи фармонлар 26 январдан ўз кучини йўқотди. Хужжатда таъкидланишича, юқориди тилга олинган давлатлар фуқароларининг АҚШга кириши мамлакат манфаатларига бошқа зиён етказмайди. Эътиборлиси, Трамп ушбу фармонни ўз лавозимини тарк этишига бир кун қолганда яъни кеча — жорий йилнинг 19 январь куни имзолаган. Бу орада демократлар вакили Жон Псаки янги президент Жо Байден Трампга ушбу тақиқловни бекор қилишига йўл қўймаслигини маълум қилган. Унинг таъкидлашича, Байден маълумияти пандемия ортита киритилган халқаро авиатрашувларга чекловларни юмшатишга эмас. Сўнги маълумотларга қўра АҚШда коронавирус билан касалланиш ҳолатлари сони 24 миллиондан ошган.

НАВАЛНИЙ ҲИБСДА

Босма ва электрон матбуотда Берлиндан Москвага учиш келган россиялик муҳолифатчи Алексей Навалнийнинг Шереметьево аэропортида паспорт текширувидан ўтга, ҳибсга олингани дунё жамоатчилигининг асосий муҳокамасига айланди.

Навалнийнинг ҳибсга олиниши “Йв Роше” жиноят иши буйича Жазоларни ижро этиш федерал хизмати (ФСИН) ходимлари томонидан ўтказилган. Сиёсатчи судгача ҳибсга олинган.

Навалнийнинг ҳибсга олиниши вақтида унга бунинг сабаблари маълум қилинмаган. Рафикасига ва адвокатига Навалний билан билги боришга руҳсат берилмаган.

Кейинроқ Навалнийнинг ушланишига изоҳ берилиб, у синов муддатини кўп марта бузгани учун 2020 йил 29 декабрдан бери қидирувда бўлгани айтилган. Навалнийга нисбатан кейинги эхтиёт чорасини суд белгиллади.

Навалний Германияда даволаниб бўлган, 23 сентябрда шифохонадан чиқарилган ва ҳозирги вақтгача у ерда қолаётган эди. Айни пайтда ижтимоий тармоқларда ҳам Навалний масаласи кескин муҳокамаларга сабаб бўлмоқда. Унда айрим ўзбекистонликлар муҳолифатчининг МДҲ давлатларидан келиб ишлаётган меҳнат мухожирларини чеклаш ҳақидаги чиқишларига қарши танқидий фикрлар билдиришган.

Бир неча рақам туширилган “бир парча темир”ни ақл шошадиган маблағларга харид қилаётган юрдошларимизни қўллаб-қувватлаганлар ҳам йўқ эмас, албатта: “Нима бўпти, пули бўлса, қандини урсин, ахир бюджетга пул тушяпти-ку!”.

60 ЁШДА 43 ЙИЛГА ҚАМОҚ ЖАЗОСИ

Таиланд суди аёлни қирол ва монархияни ҳақорат қилгани учун 43 йилгача озодликдан маҳрум қилди. Жиноятчи 60 ёшдан ошган, у давлат хизматчиси.

Аёл ижтимоий тармоқларда Таиланд режимини танқид қилган аудио хабарларни эълон қилди. Унинг дастлабки жазоси икки баравар кўп ва 87 йилни ташкил эди, аммо у айбига иқдор бўлганидан кейин тенг яригга қисқартирилди. Бу сўнги йиллардаги энг йирик жазо: аввалги “рекорд” сотувчиға тегишли бўлиб, у 35 йилга озодликдан маҳрум этилган.

Таиланддаги қирол ҳокимиятини ҳақорат қилиш тўғрисидаги моддага биноан ҳар бир ҳолат учун 3 йилдан 15 йилгача қамоқ муддати белгиланади. Яқин вақтгача у диссидентларни чиндан ҳам таъқиб қилиш учун эмас, балки фақат мақсадли сиёсий таъқиб қилиш учун қирол сифатида ишлатилган.

АЭРОПОРТДА УЧ ОЙ

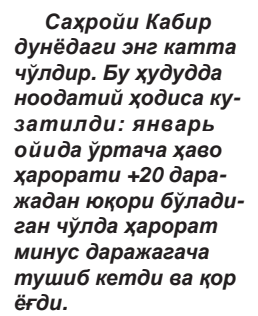

АҚШда коронавирус юқтиришдан қўрқиб 3 ой аэропортда яшаган одам топилди.

36 ёшли Адитя Сингх 16 январда шахсини тасдиқловчи хужжат сурашгандан сўнг кўлга олинган. У Лос Анжелесдан келган, октябрдан бери Чикаго аэропортида яшя келган.

Кўлида аэропорт ходимларидан бирининг бейджиғи бўлган Адитя Сингх уни топиб олишганда йўловчилар берган егуликлар билан кун кўриб келганини айтган. Унга аэропортга ноқунонй кириш ва ўғрилиқ айблари қўйилиши мумкин.

САҲРОЙИ КАБИРДА ҚОР ЁҒДИ

Саҳройи Кабир дунёдаги энг қатта ноодадий ҳодиса кузатилади: январь ойида уртача ҳаво ҳарорати +20 даражадан юқори бўлади-ган чўлда ҳарорат минус даражагача тушиб кетди ва қор ёғди.

Фотосуратчи Карим Бучетата ушбу ноодадий ҳодиса суратларини — Ҳажоирдаги Айн-Сафра шаҳри яқинида қор билан қопланган чўлни, Саудия Арабистони шимолидаги Табух шаҳрида қорли саҳрода юрган туялар ва қўйларни тарихга муҳрлади.

Айн-Сафра Саҳройи Кабир чеккасида жойлашган “Чўл дарвозаси” бўлиб, бу ҳудудда 2017 ва 2018 йилларда ҳам қор қузатилган. Шунга қадар қорли об-ҳаво 1979 йил февралда қайд қилинган.

Саудия Арабистонида январь энг совуқ ой ҳисобланиб, уртача ҳарорат 20 даража илқини ташкил қилади. Табух эса мамлакатнинг энг совуқ ҳудудларидан биридир. Мутахассисларнинг таъкидлашича, чўлнинг кескин илқими ва қурғоқчил эканига қарамай, у 15 минг йилдан кейин яна ўсимликлар билан қопланиши мумкин.

ЖССТ ЯНА ОҒОҲЛАНТИРМОҚДА

Дунёда SARS-CoV-2 коронавируси туфайли ўлим сони яқин орада ҳафтасига 100 минг кишига етиши мумкин. “Ҳозирги кунда эпидемиологик вазият ўзаруб турибди ва турли минтакаларда ҳар хил кечмоқда”, — дейишган ЖССТ бошқарма ходимлари йўғилишида.

Таъкидланишича, Шимолий ва Жанубий Америкага жами ўлим ҳолатларининг 47 фоизи тўғри келмоқда. Уларнинг сони ўсишда давом этмоқда. Гарчи юқори даражада бўлса ҳам, Европада ўлим даражаси барқарорлашяётгани айтилган.

“Очигини айтман: дунё фалокатли ахлоқий хато ёқисиде турибди ва бу хатонинг бадали инсонлар ҳаёти ҳамда дунёнинг энг қашшоқ мамлакатларида яшаш имконияти бўлади”, — дейди ЖССТ раҳбари йўғилишида.

Гейрейсусининг айтишича, Барча мамлакатларни вакцина билан тенг тақсимлаш режаси инқирозга учра арасида турибди. Аввалроқ ЖССТ ақлини коронавирუსга қарши эмлаш ишлари 30дан ортиқ давлатда бошлангани маълум қилганди.

Интернет хабарлари асосида Г.МАТЎҚУБОВА тайёрлади.

РУҲИЯТ САБОҚЛАРИ

ҲЕЧ НАРСА АСАБИЙЛАШИШГА АРСИМАЙДИ

Ҳаяжонланиш ҳаммамизга хос ҳолат. Кўпчилик бу пайтда асабийлашади, вужудини маъҳум кўрқув қамраб олади ва ҳолатини яширишга уринади. Ишга жойлашиш, имтиҳон ёки бирор муҳим масалада ким биландир суҳбат қурилаётганда қутилмаган савол, қалтис вазиятларда ҳаяжонланамиз, гоҳида жаҳлимиз чиқади ва буни суҳбатдошимизга сездирмасликка уринамиз. Лекин юз-кўзингиз, мирикаларингиз барибир ҳаммасини ошкор қилади. Нима бўлганда ҳам, асабини даволамай этик ямаш ёки ўсимликларни пайванд қилиш мумкин, аммо инсон вужудидай таъсирчан нарсани даволаб бўлмайди.

Куйида суҳбатдошингизнинг хатти-ҳаракатларини кузатиб, у нимадан ташвишланаётганини билиб олиш ҳақида психолог олимларнинг хулосалари ҳақида.

Кўзни яширишга уриниш

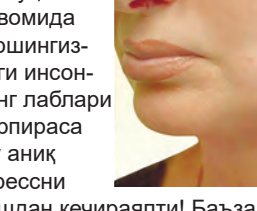
Хорижда полиция ходимлари жиноят содир қилганликда гумон қилинаётган шахс чироқ ёки ёниб турган нарсача қарашдан кўзини олиб қочишини таъкидлашган. Одатда, суҳбатдошингиз қаршингизда қора кўзойнагини ечмай турса, билингки, у ўзининг хатоси ё айбини билдириш ва атрофдагилардан шунинг учун уялади.

Сочларини ййнаш

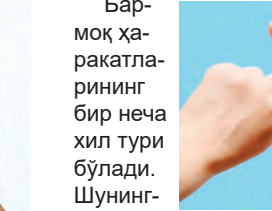
Одатда қизлар ҳамдардик билдирганда ёки нозланганда сочларини ййнашади. Аммо шу билан бирга, бу ҳаракат қиз боланинг қандайдир ташвиши борлигига ҳам ишора қилади. Қаршингиздаги қиз қўшларини чимириб, сочини ўйнай бошласа, билингки, у сиздан қандайдир муаммони яширапти.

Лаблар пирпираса

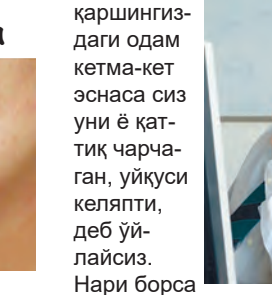
Суҳбат давомидида қаршингиздаги инсоннинг лабларини пирпираса — у аниқ стрессни бошдан кечирапти! Баъзан ёлгондан ўзини бетаъшивш кўрсатиш учун кулмоқчи бўлади ёки лабларини қаттиқ тишлаб олади. Бу эса унинг бошқа бир шахс босими остида қолганлигидан дарак беради.

Бармоқлар мимикаси

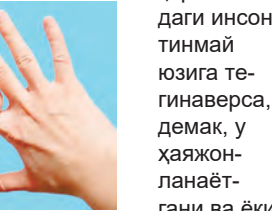
Бармоқ ҳаракатларининг бир неча хил тури бўлади. Шунингдек, бармоқлар мимикаси кишининг муаммолари кўплигидан далолат беради. Агар суҳбатдошингиз дам бармоқларини қисиб, дам кўллари мушт қилиб турса, билингки, унинг қаттиқ жаҳлини чиқаришган ва шунинг учун у сиз билан мулоқотга киришишдан чўчиаяпти.

Эснаш

Албатта, қаршингиздаги одам кетма-кет эснаса сиз уни ё қаттиқ чарчаган, уйқуси келяпти, деб ўйлайсиз. Нарй борса суҳбатни менсимаяпти, деган хаёл ўтади. Ваҳоланки, у ечимсиз муаммолар қаршисида қолиб кетган ва низоли вазиятдан қандай қутулиш йўллари излаяпти.

Юзни сийпалаш

Агар қаршингиздаги инсон тинмай юзига тегиначасан, демак, у ҳаяжонланаётгани ва ёки муаммоларидан ташвишга тушаётганини сезиб қолганидан чўчиаяпти. Қўл қолларда асабийлик юз ифодасида намоён бўлади. Юзига тинмай тегиначасан суҳбатдошингиз эса гўёки юзидиға ифодани кўли билан ўзгартиришга уринади.

Ҳар қандай ҳолатда ҳам асабийликдан сақланиш керак. Унутманг, асаб топлари қайтиб тикланилади ва дунёдаги ҳеч бир нарсга асабийлашга арзимади. Шунингдек, қаршингиздаги инсон ким, қандай ҳолатда бўлишидан қатъи назар, сиз унга самимий муносабатда бўлинг, сўзларини жон қўлингиз билан тинглашга ҳаракат қилинг. Балки асабий ҳолатдаги суҳбатдошингиз сизнинг мулойим табассумингиз сабабли ҳаяжонини енгиб, муаммоларига ечим топар?

Хушчақчақлик ва мулойимлик комил инсоннинг асосий фазилатларидан бири эканини унутманг!

Интернет манбалари асосида тайёрланди.

МАЪНАВИЙ МЕРОС

Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби, Беруний номидаги Давлат мукофоти лауреати, филология фанлари доктори, академик Азиз Қаюмовдан замондошлари ва келажак авлод учун жуда улкан илмий ва бадиий маънавий мерос қолди. Олим серкирра ижодкор, меҳнатсевар, меҳрибон ва жуда хайрихоҳ инсон эди. Азиз Қаюмовнинг устозлар йўлини тутиб, уларга монанд ҳаёт қоидаси инсонларга фақат яхшилик қилиш эди.

ВАЗИР НУШИРАВОНГА қандай гапни етказган?

ёки Низомий Ганжавий "Хамса"си янги талқинда

Мумтоз адабиёт намуналарини чуқур ўрганган олим ушбу асарлар моҳиятини элга етказишда ўзига хос йўл тутди. У одамлар тез тушунадиган, англаб етадиган содда, халқона услул билан қисқа жумлаларда ифода этиш йўлини танлайди. Манбанинг мазмунини ёритар экан, муаллиф бадиий лавҳалардан, лирик чекинчилардан кенг фойдаланади.

Азиз Қаюмов томонидан амалга оширилган Низомий Ганжавийнинг "Хамса"си талқини ҳали ўз ўқувчиларига етиб бормаган янги асардир. Бунда ҳам олим аввалги тадқиқотларини оммага етказишдаги йўлидан боради.

Низомийнинг шоҳ асари бўлмиш "Хамса"си — беш дostonдан иборат. Аслида ҳам "Хамса" "Бешлик" деганидир. Улар куйидагилар: "Махзани асрор" ("Сирлар хазинаси"), "Хусрав ва Ширин", "Лайли ва Мажнун", "Ҳафт пайкар" ("Етти гўзал") ва "Искандарнома".

Энг асосийси, улуғ шоирнинг "Хамса"си кейинги ижод аҳлининг ҳам "Хамса" ёзишларига туртки бўлган. Албатта, "Хамса" узоқ асрлардан бери халқлар ўртасида эзулик, хайр ва чин инсонийлик ғояларини тарғиб ва ташвиқ этувчи асар сифатида катта ўрин эгаллаб келади.

Азиз Қаюмов "Икки оғиз сўз" деб бошлаган муқаддимасида ушбу асарни ёзишда фойдаланилган манбаларни бирма-бир кўрсатиб ўтади. Илм англади. Бунинг учун мутафаккирларнинг асарларини чуқур ўрганиш, машаққатлар аэвасига хулосалар чиқариш талаб этилади.

Шу ўринда академик олимнинг бадиий маҳорати, асарни жонлантирадиган лирик чекинчиларига ҳам баҳо бериб ўтас. Низомий Ганжавийнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятига изоҳ бергандан сўнг олим лирик чекинши қилади. Хотира деб номланган бу бўлимда 1948 йилда Тошкентда Низомийнинг туғилганига 800 йил тўлиши кенг нишонланганлиги ёдга олинади.

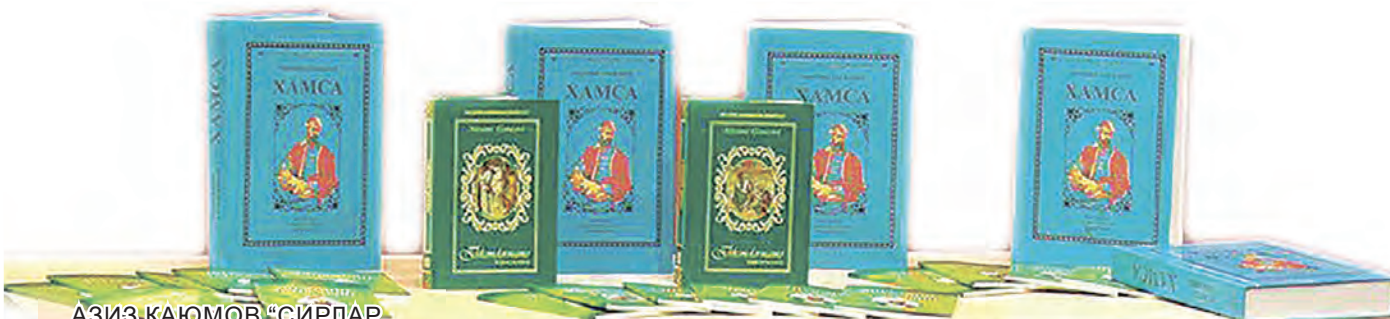
"Мен — Азиз Қаюмов у вақтда Тошкентдаги Урта Осие давлат университетининг Шарқшунослик факультетини ўқир эдим. Доим адабиётга оид тадбирда иштирок этардим. Шунинг учун буюк Озарбайжон шоири Низомий Ганжавийга бағишланган тадбирларда бўлганман", деб сўз бошлади олим. Шундан сўнг бўлиб ўтган тадбирлар, уларда маъруза қилган олимлар ҳақида хотиралар келтирилади. Бу лирик чекинши асарлар ўтса ҳам буюк мутафаккир шо-

ирнинг ажодлари томонидан эътироф билан эъзоз қилинаётганига ишоради.

"Низомий Ганжавий бир умр халқ орасида яшади ва ижод қилди. У ҳеч қачон сарой шоири бўлмаган эмас. Аммо у ўз асарларида халқ ҳаётининг кўркани ва фаровон бўлмоғи, улканнинг ободлиги, жамият ҳаётида адлнинг ҳукмрон бўлмоғига қаратилган фойдали йўл-йўриқлар, доно фикрлар изҳор этди. Шунинг учун ҳам халқ уни севади, унинг нури сиймосини ҳамisha иззат-ҳурмат қилади, ардоқлайди", дейди олим.

Низомий Ганжавийнинг "Хамса"сидаги биринчи асар "Махзани асрор"дир. "Махзан" — хазина, асрор — сирнинг кўплиги, яъни "Сирлар ичра сирлар" дегани. "Сирлар хазинаси" одатдаги дostonларга ўхшамайди. Бу асар муқаддима ҳамда йигирма мақолатдан ташкил топган. Бу мақолатларда кимил инсонга хос сифат ва фазилатлар тўғрисида сўз боради. Бу жиҳатдан у фалсафий-таълимий тарбиявий мазмундаги шеърый асардир.

Азиз Қаюмов "Сирлар хазинаси"даги йигирмата мақолатда келтирилган ҳикоятларни жуда тушунарли ва содда ифодалар билан ўқувчига тақдим қилади. Бу ҳикоятларнинг мазмун ва

АЗИЗ-ҚАЮМОВ-СИРЛАР

ХАЗИНАСИДАГИ ЙИГИРМАТА МАҚОЛАТДА КЕЛТИРИЛГАН ҲИКОЯТЛАРНИ ЖУДА ТУШУНАРЛИ ВА СОДДА ИФОДАЛАР БИЛАН ЎҚУВЧИГА ТАҚДИМ ҚИЛАДИ. БУ ҲИКОЯТЛАРНИНГ МАЗМУН ВА МОҲИЯТИ ҲАҚИҚАТАН ЖУДА ИБРАТЛИ, ҚИЗҚАРЛИ. УНДА НИЗОМИЙ ЗУЛМНИ ҚОРАЛАЙДИ, АДОЛАТНИ УЛУҒЛАЙДИ, ҲУКМРОНЛАРГА АДЛ БИЛАН ИШ ТУТМОҚНИ УҚТИРАДИ. ШУ ЖИҲАТДАН, ИККИНЧИ ВА ТҮРТИНЧИ МАҚОЛАТЛАРДА БАЁН ЭТИЛГАН ВОҚЕАЛАР, АЙНИҚСА, ДИҚҚАТГА САЗОВОРДИР.

моҳияти ҳақиқатан жуда ибратли, қизқарли. Унда Низомий зулмни қоралайди, адолатни улуғлайди, ҳукмронларга адл билан иш тутмоқни уқтиради. Шу жиҳатдан, иккинчи ва тўртинчи мақолатларда баён этилган воқеалар, айниқса, диққатга сазовордир.

"Нўширавон шоҳ ўз вазири билан овга чиққан эдилар. Йўл бўйида икки бойқуш суҳбатлашарди. Бойқушлар бир-бирига қанда бўлишмоқчи эди. Бири иккинчисидан сўради: "Айт-чи, сен менга қанча хароб уй берасан?" У жавоб берди: "Агар шу подшоҳимиз ҳукмрон бўлиб турса, бемалоп сенга юз минг хароба уй бераман".

Вазир Нўширавонга бойқушларнинг гапларини етказди. Подшоҳ бу суҳбат мавзудан огоҳ бўлгач, ўз қилмишларидан пушаймон эди. Ва мамлакатда адолат ўрнатиб, мулкни обод қилмоққа киришди. Шундан кейин у Нўширавонни одил бўлиб, элга танилади.

Ушбу ривоятни ўқиб, бу мавзу инсоният тарихида ҳали-ҳанузгача жуда долзарб эканлигини кўрамиз. Олим томонидан шу йўсида дostonнинг барча мақолатлари, ҳикоятлари қисқа ва лўнда талқин этилади. Шундан сўнг "Хамса"нинг бошқа дostonлари ҳам шарҳланади.

Бу қисқа маълумотларни батафсил баён қилмоқ имкони йўқ. Шундай бўлса-да, асарнинг тўртинчи дostonи "Ҳафт пайкар" ҳақида қисқача тўхталсак. Бу бўлимда академик олим "Ҳафт пайкар"нинг бир неча таржималари ҳақида тўхталди. Жумладан, XIX аср буюк ўзбек шоири Муҳаммад Ризо Огаҳий томонидан Низомий "Ҳафт пайкар" дostonининг ўзбекча насрий таржимаси, шунингдек, 2016 йил нашр этилган Низомий "Хамса"сининг ўзбек тилига назимий таржимаси муқояса қилинади.

Машҳур шарқшунос олим Евгений Эдуардович Бертельснинг фикрига кўра, улкан асарларнинг насрий таржималари кўпроқ фойда келтиражак. Е.Э.Бертельс ёзади: "Шеърый таржималарнинг зарурлигини эътироф этмоқ керак. Улар агар муваффақиятли чиққудек бўлсалар, улкан бадиий асарларга айланадилар. Аммо мен ҳисоблайманки, улар билан бир қаторда бадиий насрда қилган таржималарни ҳам нашр этмоқ керак. Улар асл нусхани китобхонага етказдилар. Бу таржималар Низомийнинг маҳоратини очиб берувчи изоҳлар билан таъминланмоғи ҳам лозим. Ана шундай насрий таржималар адабиётшунос мутахассисларга, қардош соҳаларда ишловчиларга жуда катта фойда етказдилар".

Низомий Ганжавийнинг "Ҳафт пайкар" ("Етти гўзал") дostonининг Огаҳий томонидан форс тилидан ўзбек тилига қилинган эркин таржимаси XIX аср ўзбек адабиётида улкан воқеа бўлди.

Огаҳий бу дostonнинг мазмунини ўзбек китобхонага енгил, тушунарли тарзда етказган. Шу мақсадда Огаҳий матн бўйича айрим қисқартиришлар,

ўзгартиришлар, соддаштиришларга йўл қўйган. Асосий мақсад дoston мазмунини китобхон ёки тингловчига етказиш бўлганидан моҳир адиб шу йўлдан боради.

Огаҳий тажрибаси ҳар томонлама ўрганишга муносибдир. Чунки, Огаҳий шарқ мумтоз адабиётининг йирек ва гўзал намуналаридан бўлмиш "Ҳафт пайкар"ни амалда ўзбек тилида қайта яратган. Уни кўпчиликлари манзур бўладиган шаклга солади.

Азиз Қаюмов ҳар иккала таржиманинг аҳамияти ҳақида фикр юритади. Огаҳийнинг насрий баёни халққа мулжаллангани, халқ уни ўқиб асар мазмунини билан танишиши мумкинлиги жиҳатидан катта аҳамият касб этади. "Шунингдек, Низомий Ганжавийнинг "Хамса" дostonлар мажмуасининг асл матндан ҳозирги ўзбек тилига назм билан таржима қилиниши ҳам жуда катта воқеадир. Таржиманда асл матн даярли икки, вазни, қўфия теранлиги таъминланган ҳолда ёритилган", деб хулоса қилади олим.

Академик олимнинг "Низомий "Хамса"си талқини" китобхонага асар ҳақида тўлиқ маълумотларни беради. Шунингдек, илмий нуқтаи назардан чиқарилган хулосалар билан бирга бадиий талқин масаласи муштараклик касб этиши жуда аҳамиятлидир. Дostonларнинг мазмунини унинг ибратли жиҳатларини ёритиш билан бирга талқин этилади. Насрий баённинг халқчиллиги билан асл матннинг теран назимий ифодаси бирдек аҳамият касб этади. Олим бу изланишларнинг давом этишига, янги таржималар асосида тадқиқотлар амалга оширишига умид боғлайди.

"Низомий "Хамса"си талқини" асари муҳтарам олимнинг туғилганига 95 йил тўлиши муносабати билан илк бор чоп этилмоқда. Улуғ устоз, академик Азиз Қаюмовнинг руҳлари шод бўлсин.

Маъмура РАШИДОВА,
филология фанлари
номзоди.

МОЛИЯ МУАССАСАЛАРИДА

ЯНГИЛАНАЁТГАН ХАЛҚ БАНКИ

Куни кеча Миллий матбуот марказида "Янгиланаётган Халқ банки: йил сарҳисоби ва истиқболдаги режалар" мавзуда матбуот анжумани бўлиб ўтди. Тадбирда 2020 йил давомида акциядорлик тижорат Халқ банки тизимида амалга оширилган кенг қўламли янгиланишлар ва уларнинг натижалари ҳақида сўз юритилди.

Матбуот анжуманида молия муассасаси томонидан амалга оширилган куйидаги ишлар ҳақида кенг маълумот берилди:

Банк фаолиятини трансформация қилиш мақсадида 5 та хорижий компания билан ҳамкорликда иш олиб борилмоқда. Шу билан бирга, ушбу жараёнга амалий ёрдам кўрсатиш учун хориждан 7 нафар малакали мутахассис жалб қилинган.

Масофавий хизмат кўрсатишни ташкил этиш мақсадида ўтган йилнинг май ойида Жиззах шаҳрида "Call center" алоқа маркази ишга туширилди. Ушбу янги тизим, айниқса, пандемия

шароитида аҳолига қўл келди. Айни пайтда банк мижозлари мурожаатлари "Call center" ходимлари томонидан ўрганилиб, тўғридан-тўғри хал қилиб берилмоқда. Кўнгирок қилиб навбатга тушиб, алоқа ўрната олмаганларга марказ операторларининг кўнгирок қилишлари ҳам йўлга қўйилган.

"Call center"да мижозларга йўқотилган пластик картани блокдаш ёки блокдан чиқариш, балансини ва ўтказмалар тарихини билиш, "Нумо" пластик картаси эгаларига "SMS хабарнома" хизматини ёқиш, жисмоний шахслар кредитлари тўлови учун ID рақамларини билиб бериш ва чакана кредит

маҳсулотларига ариза қабул қилиш, ҳисоб-рақам қўйиш ва ёпиш, блокка қўйиш ва блокдан чиқариш, мобил телефон ўзгарганда янги телефонда иловани актив ҳолатга келтириш, юридик мижозларга картотека қарздорликлари ҳақида маълумот бериш каби хизматлар кўрсатилгани эътиборли.

"Call center" ишга тушганидан бошлаб йил якунига қадар жами 105 мингдан ортиқ мурожаатлар келиб тушди. Ҳозир бу ерда кунига ўртача 1 000 нафар мижозга масофадан хизмат кўрсатилмоқда. Шу билан бирга, трансформация жараёнида жисмоний шахслар учун 24 та ва юридик шахслар учун

6 та янги инновацион хизмат тури амалиётга татбиқ этилди. Банк филиалларининг даярли барча ходимлари учун "Бонус" тизими жорий қилинди. Натижада биргина чакана хизматлар бўлими ходимлари учун жорий қилинган "Бонус" тизими орқали олинган банк даромадлари ўтган йилга нисбатан 2 баробар ўсди.

Қолаверса, ўтган йилнинг июнь ойида "кредит конвейери" механизми ишга туширилди ва "кредит модули" жорий қилинди. Бугунги кунда кредит ҳужжатлари ушбу электрон дастур орқали "инсон оми-

"CALL CENTER"ДА МИЖОЗЛАРГА ЙЎҚОТИЛГАН ПЛАСТИК КАРТАНИ БЛОКДАШ ЁКИ БЛОКДАН ЧИҚАРИШ, БАЛАНСINI ВА ЎТКАЗМАЛАР ТАРИХINI БИЛИШ, "НУМО" ПЛАСТИК КАРТАСИ ЭГАЛАРИГА "SMS ХАБАРНОМА" ХИЗМАТИНИ ЁҚИШ, ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР КРЕДИТЛАРИ ТЎЛОВИ УЧУН ID РАҚАМЛАРИНИ БИЛИБ БЕРИШ ВА ЧАКАНА КРЕДИТ МАҲСУЛОТЛАРИГА АРИЗА ҚАБУЛ ҚИЛИШ, ҲИСОБ-РАҚАМ ҚЎЙИШ ВА ЁПИШ, БЛОККА ҚЎЙИШ ВА БЛОКДАН ЧИҚАРИШ, МОБИЛ ТЕЛЕФОН ЎЗГАРГАНДА ЯНГИ ТЕЛЕФОНДА ИЛОВАНИ АКТИВ ҲОЛАТГА КЕЛТИРИШ, ЮРИДИК МИЖОЗЛАРГА КАРТОТЕКА ҚАРЗДОРЛИКЛАРИ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ БЕРИШ КАБИ ХИЗМАТЛАР КЎРСАТИЛГАНИ ЭЪТИБОРЛИ.

лиси", тезкор ва ишончли равишда кўриб чиқилмоқда. Шунингдек, "скоринг" таҳлили ва кредит ҳужжатларига асосланган, якуний қарор қабул қилиш учун "андеррайтер"лар фаолияти йўлга қўйилди. Ҳозирги кунда "кредит модули" орқали стандарт кредитларга ўртача 5-10 дақиқа ичида автоматик тарзда, ностандарт, яъни ўрганиш талаб этиладиган кредитларга "скоринг" таҳлили асосида "андеррайтер"лар гуруҳи томонидан 30 дақиқа ичида ва бир босқичда жавоб берилмоқда.

Бундай янгиланишлар натижасида Халқ банки томонидан 2020 йилда жами 249 минг 400 дан ортиқ мижознинг 9 триллион 11 миллиард сўмлик лойиҳалари молиялаштирилиб, 86 минг нафардан ортиқ аҳолининг бандлиги таъминланди.

Ўтган йилда 64 та Банк хизматлари маркази ташкил этилиб, уларнинг сони 100 тага етказилди ҳамда "24/7 – куну тун" режимида ишлайдиган Электрон офислар сони 184 тага оширилиб, улар сони 308 тага етди. Шунингдек, ўз-ўзига хизмат кўрсатувчи 12 донга автоматлаштирилган тўловларни қабул қилиш қурилмаси ишга

туширилди. Бу қурилмалар орқали карта балансини тўлдирish ҳамда инкассация амалиёти жорий қилинди. Шу каби самарали меҳнат натижасида банкнинг кредит рейтингини ўтган йилда "Fitch Ratings" халқаро рейтинг агентлиги томонидан "BB-/B — "Барқарор" ва "Standard & Poor's" рейтинг агентлиги томонидан "BB-/B" даражасида баҳоланди. Шунингдек, "Standart and Sensetive Ratings" миллий рейтинг агентлиги томонидан миллий шкала бўйича банкка кредитга лаёқатлилиги ва ишончлилиги даражаси "uzA+ — "Жуда юқори" деб баҳо берилди.

Ўтган йилда жисмоний шахслар учун "Oilaviy biznes" мобил иловаси ишлаб чиқилди. У орқали оилавий тадбиркорликни ривожлантиришга доир давлат дастурлари асосида "онлайн" тарзда ажратиладиган имтиёзли кредитларни олиш имконияти яратилган.

— **Айтинг-чи, Халқ банкининг туман ва шаҳар филиалларида ўрнатилган банккоматларнинг кўпчилигида "Нумо" карточкаларида хизмат кўрсатилмоқда. UzCARD пластик карточкаларга хизмат кўрсатиш нега сизга олиб берилмоқда?**

— Албатта, саволингуз ўринли. Жорий йилдан бошлаб Банк хизматлари марказларига ўрнатилган банккоматлардаги маблағлар республика миқёсида назоратга олиниб, қайси банккоматда қанча маблағ қўйилгани ва ечилиши беш оқс томонидан назоратга олинади, — деди Банк бошқаруви раиси ўринбосари Дониёр Акрамов.

Дарҳақиқат, юртимиздаги молия муассасаларида олиб борилаётган ислохотлар, янгиланишлар бундан 4-5 йил аввалги йиллардагидан кескин фарқ қилади. Бу эса "Мижоз банк учун эмас, банк мижоз учун" деган машҳур тамойил энди-энди ҳаётга татбиқ этилаётганидан далиллади.

Х.ҚОДИРОВ.

Реклама ҳуқуқи асосида.

Пушти атиргулдай ёноқларингиз

Муаллиф ҳақида: Шерзод Комил Халил — 1982 йил Китоёб туманидаги Искана кўрғонига туғилган. УЗМУ фалсафа факультетининг 1999-2003 йилларда бакалавр, 2003-2005 йилларда магистратура босқичларида ўқиган. 2005-2007 йилларда Тошкентдаги Олий Адабиёт курсини тамомлаган. 2009-2011 йилларда УЗМУнинг фалсафа факультети аспирантурасида таҳсил олган. 2016 йилда АҚШда "I left poetry" ("Мен шеърятдан кетганман") шеърлар тўплами чоп этилган.

Шерзод Комил ХАЛИЛ

ГУЛГУНЧА
Айбинг онанг сени чиройли туққан.
Муҳаммад Юсуф

Қайдан учрадингиз, қайдан азизам,
Куйиб кул бўлдимку оташингизда;
Умидим олисда... пирпирари шам,
Ёқини биласиз шу ёшингизда.

Фунчадай лабингиз жон олғич бунча?!
Пушти атиргулдай ёноқларингиз;
Сиз малак сувартали ойдек гулгунча,
Ҳали ўпилмаган дудоқларингиз.

Севаман, севаман — мен ўзингизни,
Юрганим юргандир кўксимни тилиб;
Ҳеч кимга ўхшатмай қош-кўзингизни,
Сизни фалак туққан чиройли қилиб.

Сиз эрур анеладим, умрим юлдузи,
Сиз билан хуш кўрдим адабиётни;
Муҳаббат не ўзи, сева не ўзи?!
Тушуниб етмадим сизсиз ҳаётни?!

Доғи ҳижрониди кўмдилар ғамлар,
Висолингиз ширин орзумиди о?!
Сизни бир кўрдиму гулдек санамлар,
Қизиктирмай қўйди мени мутлақо!

Сиз ўша танҳосиз, ҳуснда якто,
Мен ўша шоирман, севагиси соҳир!
Чидолмай ўламан ҳажрингизда ё,
Васлингизга ёки етаман охир...

Мен шеърятдан кетганман

Дунё ўзгардими ё мен ўзгардим,
Нима ўтган бўлса, ўтди ўзимдан;
Кеча мен қизларга шеърлар ёзардим,
Гўзаллар қолмасди мени изимдан.
Энди уз бошимга ўзим етганман,
Мен шеърятдан кетганман!

Кеча сирлашардим юлдузлар билан,
Маҳлиё бўлганча ойнинг аксига;
Энди тақдиримга буткул бердим тан,
Етолмай бир қаро қошининг васлига.
Менга нима бўлган, ўзи нетганман?!
Мен шеърятдан кетганман!

Энди поэзия олтин боғлари,
Мен учун ҳам этиб бўлмас бир армон.
Умримнинг кечаги аўзал чоғлари,
Сизга етишишга мен энди зорман.
Ёшлиқни шу тахлит абгор этганман,
Мен шеърятдан кетганман!

Изтироб на учун, афсус на учун,
Ўтган у кунларни эсламоқ нега?!
Биллур идиш синса бўлмагай бутун,
Кўнгул синса ахир топилмас чега.
Хотирлар — мен сизни беҳуд титганман,
Мен шеърятдан кетганман!

Зеро, анелар эдим, мен ҳам ҳаётни,
Лек кетдим алайдо, хайр, хуш қолинг;
Томорқа қилганлар адабиётни,
Фақат ўзингизни сал босиб олинг.
Мен сизга нафрат-ла шеърим битганман,
Мен шеърятдан кетганман!

Кафедра

Бир замонлар улуг университетда,
Карьера қилгандим мен ҳам бир сидра;
Менинг хаёлимда фалсафий битта,
Илмий муассаса эди кафедра.
Назария, баҳслар, профессорлар,
Дурдона илмлар фанда бебадал;
Валилар, кашшофлар ва иқтидорлар,
Шу чошеоҳ уммонда тўқнашар ҳар гал.
Азал шундай бўлган белоён илм,
Ойдинларни йиққан ҳар дам кафедра.
Аммо кўрганамда оғриди дилим,
Унутма олмадим бу ҳисни сира.
Мен кўрдим, учига чиққан не восеос,
Давр маддоҳлари — карнайсолларни;
Мен кўрдим, умрини фанларга эмас,

Манфаатга берган лўттибозларни.
Мен кўрдим, қалбиди зарра йўқ учкун,
Аммо фан бошида турган "босс" ларни;
Мен кўрдим, амалеа ҳаққалаш учун,
Илми нарвон деб билган касларни.
Ҳар ҳолда кўрдим мен, шундай етганим,
Кафедрада илм мен келган вақтда;
Аёллар нечтадан компот ёлганим,
Гаплашарди яна салатлар ҳақда.
Қизик эмас эди улар учун фан,
Қизик тўя ҳашам, маишатлари;
Ортиқ қололмасдим кафедрада ман,
Илмининг шу бўлса кечдими шартлари.
Бас, ортиқ қолмадим университетда,
Карьера қилдим-да билмай бир сидра;
Менинг хаёлимда фалсафий битта,
Илмий муассаса эди кафедра...

Ёмғирлар

Бу ёмғирлар нени эслатди сенга?!
Йиғладинг хонангда нега қорақўз?!
Афсус вақт бермадинг сен ортиқ менга,
Чўкди юрагингда айсбередек муз.

Бу ёмғирлар нени эслатди сенга?!
Дунёнинг беаёв ғаладониди;
Ортиқ жой қолмади минг афсус менга,
Бағритош аёлнинг хонадониди.

Бу ёмғирлар нени эслатди сенга?!
Хазонрезги каби тўқилдинг барздек;
Ҳеч бўлмаса битта имкон бер менга?..
Худди аввалгидек — сенга керакдек.

Бу ёмғирлар нени эслатди сенга?!
Шалаббо бўлдим мен эшигини оч.
Сендан ўзга ҳеч ким керакмас менга,
Ёмғирда ивидим роса қорасоч.

Бу ёмғирлар нени эслатди сенга?!
Мен улар сирини еча олмаман;
Юзма-юз ўтириб тушунтир менга,
Нега мен сендан ҳеч кеча олмаман?!

Бўри

Бўриларни отдилар бир-бир,
Солмасин деб қўйларга қирон;
Ғарб шамоли эсаанда ғур-ғур,
Энди бўри қолмади бирон.
Чўпонларнинг юзларида бот,
Хотиржамлик бўлди ифода.
Бу ўлкада бўри йўқ ҳайҳот,
Кўпайгандан кўпайди пода.

Ҳар баҳорнинг бошида тургун,
Эн олинар, бичилади зил;
Минг йилларки подалар учун
Ўзгармайди шудир таомил.
Мен бўриман, бўриларга ёт,
Чўпон-чўлик, отару-қўра;
Ёлғизликда ҳаёт берар тот,
Пода бўлиб яшашдан кўра.
Ўлган афзал қиру-қиёда,
Тоғу-тошда бўридай яйраб;
Яшагандан кўра дунёга,
Чўпонларнинг раъйига қараб.

Ҳўл сочларини елкаси оша ташлаб, кўзуга солди. Ювиб чиққанидан сўнг одатдагидек бирмунча ўсгандек туюлди. Қайта-қайта артса-да, сочидан кўз ёшларидек оқайтган томчилар қўлига тушиб ғашини келтирди. Уй вазифасини бажаришга шайланаётган синглисининг олдида борди-да, сочини бир ўрим қилиб ўриб қўйишини буюрди. Сингил энди уйғонаётган иштиёқини бузгани учун ош устига кутилмаганда меҳмон келгандай нохушланиб, тароқни эринибгина қўлига олди-да тарай бошлади.

— Чиройли қилиб ўр! Менга қара, агар ўтган сафаргидай айрим жойлари ғурага ўхшаб шишиб қолса, анови кўйлагимни кийишга бошқа бермайман!
— Вой-вў, яхшиям битта қўйлак экан-эй. Сизга ким айтиди, уйқусираб турганимда ўрдириг деб. Узингизда айб.
Сингил юзига сергаклик югургандай бўлди-да, опасининг сочи билан боягидан бошқача "муомала" қила бошлади. Сочини текислаб, тенг уч қисмга ажратди. Қўллари орасига олган сочларни қитғиллаб-қитғиллаб ўршни бошлар экан, тўсатдан бармоқлари ҳаракати сустлашди. Ихтиёридаги бошининг энса қисмидаги сочларини бир муддат пайпаслади-да, опасига кулимсираганча:

— Опа, йўғе, энди опоқи десамми, қизик, мана бу соч толанинг ярмигача оқарибди, олдинлари кўзим тушмаган экан, — деди.
Опа кутилмаганда тарсаки еган одамдай ўрнидан сапчиб кетди:
— Нималар деясанг? Яна уйқусираяпсанми, дейман, — йиғи опанинг бўғзига қараб югурди. — Яхшилаб, қара, деворнинг оқ-поки тегиб кетгандир. Қоқиб кўр-чи.

Сингил опанинг ногаҳон йиғламсираганидан хавотирланиб, чап қулоқ юқорисидидаги сочларни енгилгина уриб кўрди:
— Опа, кетмапйти... Лекин арзмаган нарсаси-ку, нега сиқиласиз? Ҳа-я, топдим, балки бўёқдир. Уқшдан қайтаётганингизда бирор жойда янги бўялган деворнинг оҳаги тегиб кетган бўлиши мумкин.
Кўзларидан беихтиёр ёш дончалари думалаб тушаётган опа энди синглисига ўшқирди:

— Тентак, мен сенга деворларга суяниб юрадиган алкашимдими?! Бундан ташқари девордаги ўша оҳак қулоғининг тепасидаги сочларим орасидан айнан мана шу толанинг ярмига тегиб кетадими?! Менга қара-чи, — опа талвага тушган кўйи давом этди. — Йўқ, алдаяпсан. Яна ҳазиллашяпсан мен билан. Қани тезда қўлимга ўша толани тутқаз-чи, бўл тез!

Сингил опанинг бу вақоҳатидан саросимага тушганди. Бирозшошиб қолди-да, унга тесқари бўлиб ўтирганча чўзилаётган қўлга "айбдор"ни ушлатди. Опа бармоқлари орасидаги "айбдор"ни сиқувга олди-ю кўзуга қараб югурди. Синглисининг ҳазиллашиб турадиган одати шу сафар ҳам такрорланганига бутун вужуди билан ишонига уринарди. Кўзини у ёққа, бошини бу ёққа қийшайтирганча асов нигоҳини бир нуқтага жамлади. Шуурида илиниб турган ана шу ёлғизгина илинжи боя сочлари учидидаги томчиларга ўхшаб ерга туши-ю чил-парчин бўлди. Турган жойига аста чўққалади-да, хўнграганча йиғлаб юборди. Унинг назарида гўё бироздан сўнг барча сочлари оқариб кетади-ю, оғзида қолган бирикки тишларини курсатиб иржайганча ёлғизланган қоғоздек юзларида ажин тармоқлаб кетган кексалик қўлидан судраб олиб кетадигандек туюларди. У шу ёшга кириб сочи кунни келиб оқариши мумкинлиги ҳақида ўйлашга улгурмаганди ҳам. Ёшлик бунга йўл қўймасди.

Йиғи овозига аввалига синглиси, сўнг ошхонадан онаси югуриб келди.

— Эҳ, шу ёшга кириб ҳам ҳеч босилмадиларинг-да. Ҳар домигидай айтишиб қолдиларингми? Опанга яна нима дединг? Қани, қизим, опангдан тезда кечирим сўра-чи! Кап-катта қизсан, бўлди йиғингни тўхта! Ҳар гапни кўнглингга олаверсанг қандай яшайсан бу ҳаётда?

Опаннинг жон кўйдириб айтаётган бу овуттишлари учкунни аланга олдириш учун қилинган "пуф-пуф"лашдай бўлди. Сабаби, опа ана шу оқариш эвазига синглиси билан минг мартаба уришиб, минг мартаба кечирим сўрашга тайёр эканлигини хаёлига келтирди-ю йиғиси авжига минди. Она бу олдингиларига ўхшамаган ҳолат эканлигини дарров пайқайди-да бошқа гапирмади. Сўнг кичкина қизига савол аломати билан юзланди.

— Ҳалиги... арзмаган нарса. Боя сочларини ўрмоқчи бўлаётганимда бир тола сочларининг ярмигина оқарган экан. Шунга аза очиб ўтирибдилар. Ахир, опа, сиздан ҳам ёш-ёш қизларда, ўғил болаларда, масалан, менинг курсдошларимнинг айримларида ҳам оқарган бир нечта толлари кўриниб ётади. Парволарига келтиришмайди-ку?

Бу гап "Атиги ярим толага шунчами, ҳали буниси ховла бўлади" дегандек туюлди-ю хўрлиги келиб ўқсиниб-ўқсиниб йиғлашда давом этди. Она оҳангига хавотир синган ним табассум билан:

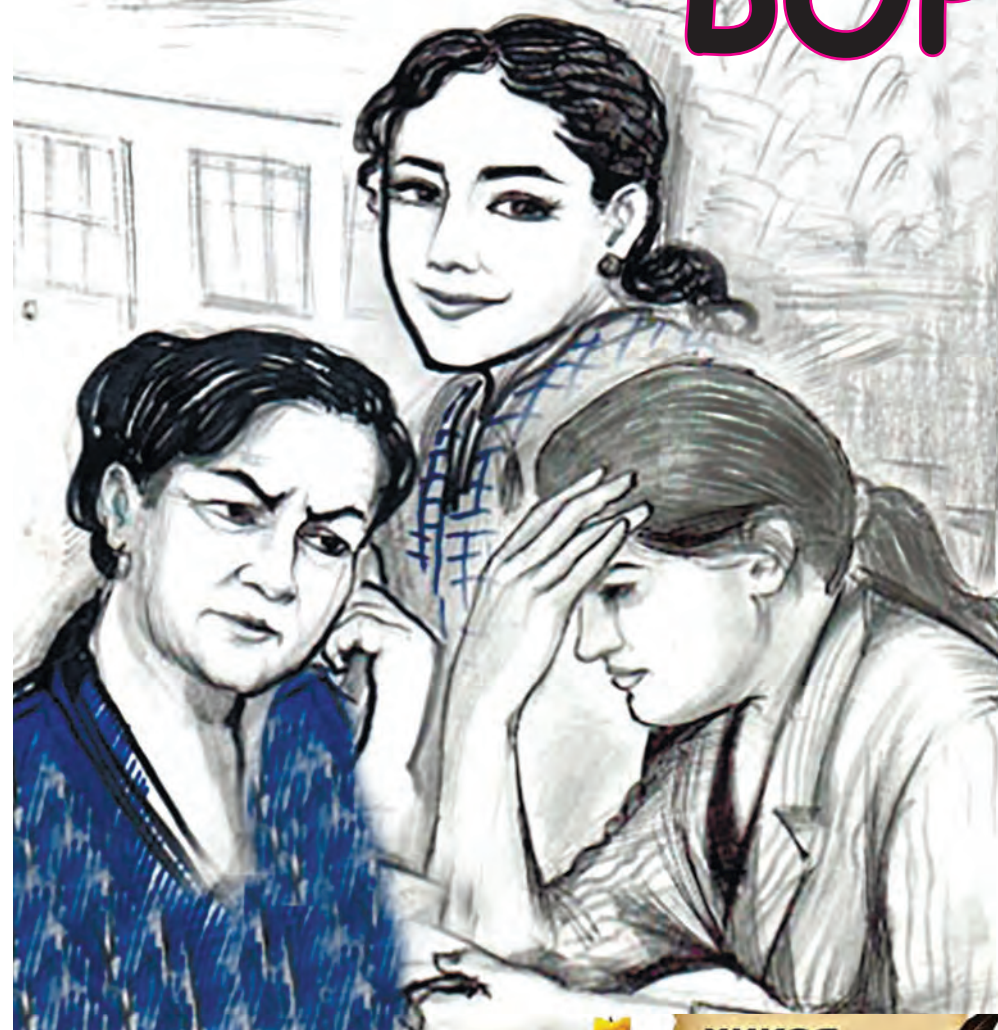
— Қани кўрсат-чи уни! — деди. Сингил кутиб тургандай тиззалари орасида ҳам

Муаллиф ҳақида: Биби Робия Саидова — 1991 йилда туғилган. Ўзбекистон Миллий университети ўзбек филологияси факультетини тамомлаган. Ҳикоя, шеър ва мақолалари Республика матбуотида чоп этиб келинади. "Парвоз" деб номланган китоби нашр этилган.

Биби Робия САИДОВА

ФАРИШТАМ БОР

"НАҲОТКИ, ҲОЗИРГА ҚАДАР ЗАРРАЧА ПАЙҚАМАГАН БЎЛСАМ. НАҲОТКИ... МЕН... МЕН ЭСА ШУ БОР ЙЎҒИ ЯРИМ ТОЛАГИНА СОЧИМ ОҚАРГАНИГА ДУНЁНИНГ ДИЙДИЁСИНИ ҚИЛДИМ, ҲАЁТДАГИ БАРЧА ФОЖИАЛАР ЙИГИЛИБ БОШИМГА КЕЛГАНДЕК ҲИС ҚИЛДИМ ЎЗИМНИ. АММО ОНАМ... ОНАЖОНИМ..." КўЗЛАРИДАН ДУВ-ДУВ ТУКИЛАЁТ-ЛАН ЁШЛАРИНИ ЕНГЛАРИ БИЛАН АРТА-АРТА ҚИЗ ЭНДИ ОНАСИНИ БАҒРИГА ҚАТТИҚ БОСИШ ИСТАГИДА ОШХОНА ТОМОНГА ШОШИЛДИ. ЯҚИНЛАШАР ЭКАН, ЖУДА ОҲИСТА ТАРЗДА ШИВИРЛАШ ҚУЛОҒИГА ЧАЛИНДИ. ҚАДАМЛАРИНИ СЕКИНЛАТ-ДИ-ДА, НИГОҲИНИ ИЧКАРИГА ЙЎЛЛАДИ. ҚАРАСА, ОНА ЕРГА ЎТИРГАН КЎЙИ ҚИБЛАГА, ЮЗЛАНИБ ҚЎЛЛАРИНИ БОШИГА ҚАДАР КЎТАРГАНЧА ХУДОГА ЁЛВОРИБ НИМАЛАРНИДИР ПИЧИРЛАЁТГАН ЭКАН.

бўлиб олганча йиғлаётган бошга яқинлашди ва соч толлари охирига пайпаслаб, гўё она ҳақаму, у гувоҳ бўлиб, "айбдор"ни кўрсатди. Она кулгуси шо-да-шода бўлиб гиламга тўкилди.

— Ҳали ҳам болалигинг қолмаган, қизим-эй! Шу оқарган ярим толанинг учун шунча йиғлаяпсанми? Яхши, йиғлайвер, ана шу яримтани бутун қилиб қўя қолсан.

Йиғи босими аста-секин пасая бошлади ва ўрнини ҳиққиллашга бўшаётди берди. Она майин оҳанда давом этди:
— Қизим, бундан кейин арзмаган ҳар нарсасига куйнаверма. Худо умрни инсонга бу учун бермайди. Гоҳ ўқшингда баҳо учун, гоҳ дугоналарингни айтган айрим гаплари учун сиқилганинг сиқилган. Сенга бир пайтлар айтиб берган "Сулаймон узуги" ҳақидаги ривоятни ёддан чикарма.

Сулаймоннинг узугига ёзилган сўзлар ҳозир унга тасалли беролмас эди. Опа ичини каламушдай кемиришга тайёр турган пушаймонларга берди-да, алами келиб яна йиғини бошламоқчи бўлди. Она буни дарров пайқайди:

— Лекин сенга яна бир гап айти, сочингданги бу тола бошқа нарсадан дарак. Бу ҳаммада ҳам бўлавермайдиган хосиятли белги, қизим. Айтишларича, ёшли-

гада кимнинг сочиди сеникидай оқарган тола бўлса, бу ўша инсоннинг хос фариштаси ҳисобланар экан. — Йиғи бу сафар орқасига қайтиб кетди. — Аксинча, сен хурсанд бўлишинг керак. Қани, бўлди, бошининг кўтар, соддагинам-эй!

Кафтида олов тўтган одамдай қайноқ меҳр бармоқларигача уфуриб турган она букилган тиззалар орасига беркиниб олган бошни кўтариб, бағрига босди. Сингил боши ҳам бундан бенаиб бўлмади. Она бағридаги ҳар икки пешонадан меҳр билан ўпди:
— Қани, бўлди, тура қолинглар. Ҳали ўқилмаган қанча китоблар жавонда сизларни кутиб ётибди.

Опа бошидаги оқ тола фаришта эканлигини ўйларкан, юрагида тўлиб қолган тошлар бирин-кетин тўкилиб тушгандай енгил тортиди. Сўнг бир умр суяшга тайёр турган елкалардан бошини кўтарар экан, нигоҳи онасининг оқарган сочлари билан тўқнашди. Гўё кимдир муздай сувни устидан қўйиб юборди. Бу сувнинг заҳи юраккача бориб етди. Унинг нигоҳи қайтиб қичқини хаёлига ҳам келтирмай онасининг сочлари орасида қолди. Қарахтлик опани бир муддат оғушига ўради. Бу фурсатда она овқатдан хабар олгани ошхонага йўл олди. Сингил ҳам қилиб кетаётган дарсларига қараб югурди.

Опа ўтирган жойида узоқ ўйлади. Уни бу ҳолга энди ўзининг эмас, балки онасининг бошидаги "фаришталар" солганди. У ўзини бу "фаришталар"га илк бора дуч келгандек ҳис қиларди. Кўзларини шунча вақтдан бери шамғалат қилиб келаётган кунлардан, ойлардан, йиллардан аччиғи чиқди. Уларга алданиб шамғалат бўлган кўзидан, ўзидан ғазабланди: "Наҳотки, ҳозирга қадар заррача пайқаман бўлсам. Наҳотки... Мен... мен эса шу бор йўғи ярим толагина сочим оқарганига дунёнинг дийдиёсини қилдим, ҳаётдаги барча фожиалар йиғилиб бошимга келгандек ҳис қилдим ўзимни. Аммо онам... онажоним..." Кўзларидан дув-дув тўкилаётган ёшларини енглари билан арта-арта қиз энди онасини бағрига қаттиқ босиш истагида ошхона томонга шошилди. Яқинлашар экан, жуда оҳиста тарзда шивирлаш қулоғига чалинди. Қадамларини секинлатди-да, нигоҳини ичкарига йўллади. Қараса, она ерга ўтирган кўйи қиблага юзланиб қўллари бошига қадр кўтарганча Худого ёлвориб нималарнидир пичирлаётган экан.

Ўтган сонда 11 январдан буён "Ўзбекино" Миллий агентлиги томонидан пойтахтимизнинг Ёшлар ижод саройида "Ўзбек миллий кино санъати ҳафталиги" ўтказилаётгани, унинг биринчи, иккинчи кунлари ҳақида хабар бергандик. Катта премьералар, эксклюзив шоулар ва маҳорат дарсларини ўзида қамраб олган киноҳафталикнинг учинчи куни ҳам ўзига хос бўлди.

"Мен сени севаман, Ўзбекистон!"

"Ўзбек миллий кино санъати ҳафталиги"дан репортаж

Таниқли кинорежиссёр ва сценарист Али Хамроевнинг "Ўзбекистонда замонавий фотография ва тезкор суратга олиш", Россияда хизмат кўрсатган артист, ўзбек томошабинларига "Барон" фильми билан яхши танилган маҳоратли актёр Фарҳод Маҳмудовнинг "Кино менинг ҳаётим", Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, маҳоратли кинорежиссёр Аюб Шаҳобиддиновнинг "Кинода замонавийлик ва профессионаллик сирлари" мавзусида режиссёрлик ва актёрлик санъатини ўрганиш бўйича маҳорат дарслари бўлиб ўтди. Унда талабалар, кино санъатига қизиқувчи барча ҳаваскорлар иштирок этишди. "Ўзбекино" Миллий агентлиги ташаббуси билан ташкил этилган мазкур учрашув ёш киноижодкорларда илқ таассурот қолдирди.

Шунингдек, кун давомида "Мен террорчи эмасман" фильми ижодкорлари билан брифинг ташкил этилди. Унда фильмнинг ижодий жамоаси, "Ўзбекино" Миллий агентлиги раҳбарияти, ёш киноижодкорлар, киношунослар, режиссёрлар, соҳа вакиллари, журналистлар иштирок этишди. Брифингдан аввал "Фильм ҳақида фильм" номли махсус видеоролик намойиш этилди. Ижодий гуруҳ фильмнинг суратга олиш жараёни, сьемка вақтида юзага келган қийинчиликлар, тасвирга олиш объектлари, реквизитлар, ижодий жамоанинг меҳнати ҳақида батафсил гапириб беришди. Жамоа картинада томошабинга фильм орқали нимани тарғиб қилишни истаган бўлса, бунинг уйдасидан чиққанини алоҳида таъкидлашди. Маълумот учун, ушбу фильмда террористик гуруҳларга адашиб, қўшилиб қолган, Суриядаги кўпо-

ҳам бўлди. Мамлакатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан ишлаб чиқарилаётган ушбу кўп қисмли фильм Адиблар хиёбонида ҳайкаллари ўрнатилган ҳар бир шоир ва ёзувчи ҳаёти ва ижодига бағишланади.

Ватан ҳимоячилари кун муносабати билан соҳа вакиллари учун махсус юқорида айтганимиз "Мен террорчи эмасман" бадий фильми намойиш этилди.

"Ўзбек миллий кино санъати ҳафталиги"нинг бешинчи куни "Ўзбекино" Миллий агентлиги буюртмасига буюртма "Ёшлар ижодий-тажриба студияси" ДУК томонидан суратга олинган қисқа метражли фильмлар намойиши бўлиб ўтди. Куннинг иккинчи қисмида ўтказилган ушбу "Дебют" Ёш кинематографлар фестивалида тақдим этилган қисқа метражли фильмларнинг 9 таси "Менинг дунём", яна 9 таси "Мен сени севаман, Ўзбекистон!" мавзуларида бўлди. Кун якунида ўзбек шоу-бизнесининг таниқли вакиллари иштирокида шоу-концерт ташкил этилиб, "Дебют" фестивалининг "Энг яхши қисқа метражли фильм", "Энг яхши режиссёр", "Энг яхши оператор", "Энг яхши расом", "Энг яхши сценарий муаллифи" номинациялари бўйича ғолиблари эълон қилинди. "Энг яхши қисқа метражли фильм" номинацияси бўйича ёш режиссёр Роман Грублякнинг "Кичкина катта одам" фильми ғолиб деб топилди, шунингдек, у фестивалнинг ҳам мулк ғолиби бўлди.

Ҳафталикнинг сўнгги кунда Ўзбекистон халқ артисти, "Эл-юрт ҳурмати" ордени соҳиби, атоқли режиссёр ва педагог Шухрат Аббосовнинг 90 йиллик юбилеи муносабати билан уни хотирлаш мақсадида "Ўзбекино" Миллий

агентлиги раҳбарияти ва бир қатор киноижодкорлар, соҳа мутахассислари "Чигатоё" қабристонидан бўлиб, марҳумнинг қабрига гулчамбар қўйишди.

Санъат фидойиси бўлган Шухрат Аббосов ижодий фаолияти давомида ўзбек миллий кино санъати дурдоналарига айланган "Маҳаллада дув-дув гап", "Отамдан қолган далалар", "Сен етим эмассан", "Тошкент — нон шаҳри", "Оловли йўллар", "Абу Райҳон Беруний" каби фильмларни суратга олган эди. Ҳамда ўзбек режиссёрлари ичида энг фаоллардан бўлиб, халқаро доирадаги нуфузли мукофотларни қўлга киритган эди.

Шу билан бирга, "Янги Ўзбекистон ва миллий кинематография" ойлги доирасидаги "Ўзбек миллий кино ҳафталиги" давомида юртимизнинг барча ҳудудлари бўйлаб тадбирлар ташкиллаштирилди. Жумладан, 13 январда Қорақалпоғистоннинг Нукус шаҳрида жойлашган Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университетидан артистлар, соҳа мутахассислари, талабалар ва журналистлар учрашуви бўлиб ўтди.

Шу кун Бухоро вилоятида ҳам ижодий учрашув ташкил этилди. Унинг сўнггида кинорежиссёр Аюб Шаҳобиддиновнинг "Ўзбекино" Миллий агентлиги буюртмасига асосан суратга олинган "Рангиз тушлар" бадий фильми намойиш этилди.

Бундай тадбирлардан бири Фарона шаҳрида қизиқарили ўтди. Унда "Авлоний" тарихий-бадий фильми тақдим этилди.

"Ўзбекино" Миллий агентлиги ахборот хизматининг маълум қилишича, бундай учрашувлар, давра суҳбатлари вилоятлар бўйлаб "Янги Ўзбекистон ва миллий кинематография" ойлги сўнгига қадар давом этади.

Шаҳзод ШОДМОНОВ.

рувчилик ҳаракатларида қатнашган ва қурбон бўлган инсонлар ҳаёти кўрсатилади.

Фильмнинг суратга олиш ишлари аслида бошқа давлатларда амалга оширилиши керак бўлган, аммо пандемия сабаб террорчилар яшайдиган муҳитни ўзимизнинг юртимизда махсус павильон қуриб, фильмда жангарилар ҳаётини акс эттиришга муваффақ бўлишган.

"Ўзбекино" Миллий агентлиги ҳамда "Ласт Медиа" МЧЖ билан ҳамкорликда суратга олинган "Миллионер Жонибек" фильми ҳафталикнинг учинчи премьераси бўлди.

14 январда киноҳафталикнинг учинчи куни билан боғлиқ таассуротлар совиб улгурмай тўртинчи кун тадбирлари ҳам бошлаб юборилди. Дастлаб, "Кино — тарбиянинг заминин" мавзусидаги давра суҳбати бўлиб ўтди. Давра суҳбатида кино таълими янада ривожлантириш, умумтаълим мактабларига профессионал киноижодкорлар номини бериш, Тошкент шаҳрида кино санъатига ихтисослашган замонавий мактаб қуриш ва фаолиятини йўлга қўйиш бўйича долзарб масалалар муҳокама қилинди.

Тадбирлар давомида ёш кинорежиссёр Шохрух Расуловнинг "Адиблар хиёбони"да ҳайкаллари ўрнатилган атоқли ижодкорлар ҳақидаги "Халқ юраги" номли ҳужжатли фильми намойиши ва муҳокама

Эрталаб ажойиб воқеа, ажойиб ҳолат бўлди, шундан кайфиятим ҳам ажойиб! Буни бажони дил шарҳлаб бермоқчиман.

Майдалаб ёғатган қор, изиллаган совуқ... ишга бориш учун Юнусободнинг 17-мавзесидан 67-йўналиш бўйича қатнайдиган автобуска чиқиб орқароқдаги бўш жойга ўтирдим. Уринга жойлашарканман, кўзим автобуснинг ҳайдовчи тарафдаги пештоқига ёзилган, ичидан чироқ билан ёритилган чиройли S ҳарфига тушди. У жуда чиройли эди! Яхшилаб қарасам, давомида яна ҳарфлар бор, лекин нимқоронғуликда уларни ўқишим қийин бўлди. Тикилиб кетяпман, бошқа ҳеч нарса хаёлимни тортмайди. Ниҳоят, S га ёндош ҳарфларни ҳам англадим: Sabr! Назаримда, автобус ичида бу ботинию зоҳири гўзал сўз мўъжаз қуёшча бўлиб чалини бошлади. Тикилганим сайин қалбимга осойишта, ораста нурлар таралаётган-

дек. Ногоҳ бир новча йигит рўпарамда туриб қолди-ю, сўз тўсилиб қолди. Аста ўнг, чапга оғаман — шуьлаланган сўзга интиламан. Ниҳоят, йигит ёнга сурилди — қуёшли сўз яна кўзимга тушди.

Тасаввуримда бу катта автобуска кетаётганлар ҳаёт карвонининг рамзий бир йўловчиларига айланди. Ҳамма қандайдир ният билан йўлга чиққан. Уларнинг орасида кимдир хотиржаму кимдир шошилган, ким борлиқдан кўкси баланду ким йўқчиликдан ташвишли, ким соғу ким дардманд, ким шукронадаю ким афсусда... Аммо уларнинг ҳаммасига — барчамизга, ҳар қандай ҳолатда, ҳар доим яхшилик, саодат, савоблар йўрақлай бошлади. Тикилганим сайин қалбимга осойишта, ораста нурлар таралаётган бири — сабр керак!

Бизга керак ва нокерак турли буюмлар, шифобахш-лиги нечоғли тасдиқлангани номаълум дори-дармонлар, бир-икки ойда хорижий тилини ўргатиб қўйишга кафолат бераётган ўқув курслари ҳақидаги эълонлар, майли, ўз йўлига. Уларга ҳамма бирдек эҳтиёмманд эмаслиги — табиий. Лекин шундай даъват, тарбия, насиҳат, йўл-йўриқлар борки, уларни туғилгандан умрининг охиригача қанча тингласанг, қалбинга жойлашсанг, уларга амал қилиб яшасанг — шунча жоиз, шунча афзал, шунча хайрли ва шунча-лар оз...

Сабр сўзини мана бу автобусда муруватли, муҳаббатли, талабчан устоз каби кўз ўнгимизга ёзиб қўйишгани қандай хайрли иш бўлибди!

Мен ўзим сабр-тоқатда ноқислим сабабли кўп панд еганман. Лекин чиройли сабр-тоқат эгаси бўлишни жуда хоҳлайман. Ҳозир шу умид яна қалбимни ориқтираркан, рўпарамдаги ёзув — қуёшча

кўзларимга жимир-жимир юлдузчалар каби сочила бошлади. Уни кўраверсанг, уни севиб қолсанг, қалбинга мустақкам жо бўлиб борса, сабр бизни муруватли паноҳига олса, иншааллоҳ.

Бирдан бу қувончи бўлишим келди — ён-атрофимдагиларга бир-бир қараб чиқдим. Ёнимдаги ҳамроҳ менинг — ўзига етти ёт бегона аёлнинг бунақа ҳаяжонлиги, жилмайиб нимадир демоқчи эканидан ҳайронлиги нигоҳида акс этиб турарди. Ёзувга ишора қилдим: "Қаранг, қандай чиройли, қандай ибратли, қандай яхши!"

Манзилимга етиб, ҳар доимгидан бошқача кайфият билан бекатда тушдим. Назаримда, автобус эмас, ичи нурга тўлган бир маъво аста жойидан кўзгалди. Кўзларимга унинг сиртига ёзилган 01 507 DCA белгиси ҳам бошқача, ажойиб кўринди.

Мухтарам УЛУҒОВА.

ТАФАККУР

Эзгулик кўрсатганга эзгулик қилгин

Ҳар бир инсоннинг қадр-қиммати ўз ишини қандай бажараётгани билан ўлчанади. Инсоннинг тилак ва хоҳишлари меҳнат тўғрисида амалга ошиши мумкин.

Абу Райҳон БЕРУНИЙ

Ҳаётда муваффақиятга эришиш учун уч нарса керак: диққат, интизом ва ҳаркат.

Жалолиддин РУМИЙ

Қўлинг меҳнатда, дилинг-Оллоҳда бўлсин.

Баҳоуддин НАҚШБАНД

Дангасалик ҳар вақт инсонни хор қилур. Абдулла АВЛОНИЙ

Ҳар қанча яхшилик кўрсатилса ҳам, душман қўлидан душманликдан бўлак иш келмайди.

Абдураззоқ САМАРҚАНДИЙ

Сенга эзгулик кўрсатганга эзгулик қилгин.

Маҳмуд ЗАМАХШАРИЙ

Сенга иши тушган одамни асло ранжитма.

Имом МОТУРИДИЙ

РАССОМ ХАНДАСИ

Хусан СОДИҚОВ чизган саркаштура.

Hurriyat

Бош муҳаррир

Абдурашул ЖУМАҚУЛОВ

Таҳририятга келган хатлар доимий эътиборимизда.

Мақола ва хабарларда келтирилган маълумотлар учун муаллиф жавобгар.

Телефон: (71) 244-32-68, 244-32-91

Тел-факс: (71) 244-32-80

Реклама ва маркетинг бўлими: (71) 244-32-70

Манзил: 100011, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй. Elektron manzil: gazhurriyat@mail.ru; info@uzhurriyat.uz

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва дизайнер Э.Ўлғоров томонидан саҳифаланди.

Навбатчи: Ҳ.Қодиров, Мусахҳи: Ш.Убайдуллаева.

"Шарқ" НМАК босмаҳонасида чоп этилди. Босмаҳона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

Газета 2007 йил 3 январда Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 0080 — рақам билан рўйхатга олинган.

Адади: 5021

Буюртма — Г-150

ЎЗА якуни — 22¹⁰

Тошхирлиди — 01⁰⁰

Ҳажми 4 босма табоқ, Бичими — А-2. Баҳоси келишилган нарҳда

Обуна индекси: якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233